

בס"ד

The Great American Eclipse of 2024

+

YOU!

An Introduction

By:

Rabbi Baruch Pesach Mendelson

זרעו-בו למינהו וירא אלהים כי-טוב: יג ויהי-ערב ויהי-
 בקר יום שלישי: פ
 ויאמר אלהים יהי מארת ברקיע השמים להבדיל בין
 היום ובין הלילה והיו לאתת ולמועדים ולימים ושנים:
 טו והיו למאורת ברקיע השמים להאיר על-הארץ
 ויהי-כן: טז ויעש אלהים את-שני המארת הגדלים
 את-המאור הגדל לממשלת היום ואת-המאור הקטן
 לממשלת הלילה ואת הכוכבים: יז ויתן אתם אלהים
 ברקיע השמים להאיר על-הארץ: יח ולמשל ביום
 ובלילה ולהבדיל בין האור ובין החשך וירא אלהים
 כי-טוב: יט ויהי-ערב ויהי-בקר יום רביעי: פ
 כ ויאמר אלהים ישרצו המים שרץ נפש חיה ועוף יעופף
 על-הארץ על-פני רקיע השמים: כא ויברא אלהים את-
 התנינם הגדלים ואת כל-נפש החיה ו הרמשת אשר
 שרצו המים למיניהם ואת כל-עוף כנף למינהו וירא אלהים כי-טוב: כב ויברך
 אתם אלהים לאמר פרו ורבו ומלאו את-המים ביימים והעוף ירב בארץ:

זרעה בה לזוהי וזוא יי ארי טב:
 יג ויהו רמש ויהו צפר יום
 תליתאי: יד ואמר יי יהו נהורין
 ברקיעא דשמיא לאפרשא בין
 יממא ובין ליליא ויהו לאתין
 ולזמנין ולמימני בהו יומין ושני:
 טו ויהו לנהורין ברקיעא דשמיא
 לאנהרא על ארעא ויהו כן: טז ועבר
 יי ית תרין נהוריא רברביא ית
 נהורא רבא למשלט ביממא וית
 נהורא זערא למשלט בליליא וית
 פוכביא: יז ויהב יתהוון יי ברקיעא
 דשמיא לאנהרא על ארעא:
 יח ולמשלט ביממא וביליליא
 ולאפרשא בין נהורא ובין חשוכא
 וזוא יי ארי טב: יט ויהו רמש ויהו
 צפר יום רביעיאי: כ ויאמר יי ירחשון
 מיא רחש נפשא חיתא ועופא
 יפרח על ארעא על אפי רקיעא
 דשמיא: כא וברא יי ית תניניא
 רברביא וית כל נפשא חיתא
 דרחשא די ארחישו מיא לזניהון
 וית כל עופא דפרח לזוהי וזוא יי
 ארי טב: כב ובריה יתהוון יי
 למימר פושו וסגו ומלו ית מיא
 ביממיא ועופא יסגי בארעא:

וירא אלהים כי-טוב: כב ויברך
 אתם אלהים לאמר פרו ורבו ומלאו את-המים ביימים והעוף ירב בארץ:

אותם, והיא שנה (זכרות לב): ומוזרים ומתחילים פעם שניה לסבב בגלגל
 כמהלכן הראשון: (טו) והיו למאורת. עוד זאת ישמשו שיאירו לעולם: (טז)
 המארת הגדולים. שויס נבראו ח ונתמטעה הלכנה על שקטרגה ואמרה חי
 אפשר לשני מלכים שיסתמשו בזכר אחד (חולין ס): ואת הובוכבים. ע"י ט
 שמיטט את הלכנה הרבה זכריה להפיס דעתה (ז"ר זד): (ב) נפש חיה. היא
 זה חיות: שרץ. כל דבר חי שאינו גבוה מן הארץ קרוי שרץ. בעוף כגון זבובים
 (תרגום יונתן ויקרא יא:כ). בשקלים כגון נמלים ו (מכות טז): ומיפושים וחולעיים
 (ת"כ שמיני פרק יז). כ ובצביות כגון חולד ועכבר ותומט וכיוצא בהם (ויקרא
 יא:כט-ל) וכל וס"א וכן הדגים: (בא) התנינים. דגים גדולים שנים. ובדברי
 אגדה, הוא לויטן ובן זוגו, שזראס זכר ונקבה והרג את הנקבה ומלחה ללדיקים
 לעתיד לבא, שאם יפרו וירצו לא יתקיים העולם בפניהם והתנינים כתיב (ז"ר
 זד): (בבא בתרא עז): נפש חיה. נפש שיש בה חיות: (בב) ויברך אותם. לפי
 שמחכרים אותם ולדין מהם ואוכלין אותם הולרכו לזכרה, ואף החיות הולרכו
 לזכרה, אלא מפני הנחש שעפיד לקללה לכך לא זכרן שלא יהא הוא בכלל (מדרש
 מדשא א; מדרש אגדה: פרו. לשון פרי, כלומר עשו פירות: ורבו. אם לא אמר

רש"י
 (יד) יהי מארת וגו'. מיום ראשון נבראו ז וברביעי לוח עליהם להתלות
 ברקיע (תגיגה יב) וכן כל תולדות שמים וארץ נבראו ביום ראשון וכל אחד ואחד
 נקבע ביום שנגזר עליו (תנחומא ין א-ב; ז"ר יב:ד). הוא שכתוב את השמים
 לרבות תולדותיהם ואת הארץ לרבות תולדותיה (ז"ר א"י:י) יהי מארת. חסר
 וי"ו כתיב, על שהוא יום מארה ליפול אסכרה בתינוקות. הוא שגנינו ברביעי היו
 מתענים על אסכרה שלא תפול בתינוקות (תענית כז; מס' סופרים פ"ז):
 להבדיל בין היום ובין הלילה. משנגזר האור הראשון, אצל בעצפת וילק"ש מז;
 ז"ר יא, יב; יב:ו) וס"א [בשפת] וס"א [בשלת ז"ר גו; סדר א"ז כאל] ימי בראשית
 שמשו האור והחשך הראשונים זה ביום וזה בלילה (ז"ר גו; פסחים ב, תגיגה יב).
 וס"א [שניהם] יחד בין ביום ובין בלילה: והיו לאתת. כשהמאורות נוקטן סימן
 רע הוא לעולם, שנאמר מאותות השמים אל תחתו וגו' (ירמיה יב) בעשותכם
 רצון הקב"ה אין אתם לריכין לרלוח מן הפורענות (סוכה כט): ולמועדים. ע"ש
 העפיד, שעתידים ישראל להטוות על המועדות והם נמנים למולד הלכנה (ז"ר
 ו,א, ש"ר טו:ט): ולימים. שמוש החמה חלי יום ושמוש הלכנה חליו, הרי יום שלם:
 ושנים. לסוף שס"ה ימים [ורביע יום] יגמרו מהלכן ב"ז מזלות המשרתים

בעל הטורים
 (יד) יהי מארת. סמך מאורות לרשאים, לפי שצריכין לו, כדכתיב "וממגד תבואת
 שמש": מארת. חסר. - שלא נברא להאיר אלא השמש. וירח לא נברא אלא כדי שלא
 יעברו לחמה אם תהיה יחידה. מארת בגימטריא שמש: אלהים יהי מארת ברקיע. סופי
 תבות עתים למפרע, שעל ידי מאורות מונים העתים: לאותות. ב' במסורת - "לאותות
 ולמועדים": ואיך "והילדים אשר נתן לי ה' לאותות ולמופתים". "והילדים" היינו תלמידים תורה דומים למאורות, כמו שאמרו, פני משה כפני חמה, פני יהושע כפני לבנה:
 ואלוהים יתברך. ייחוד לזמנים ולמקומות. ואלוהים יתברך ייחוד לזמנים ולמקומות. ואלוהים יתברך ייחוד לזמנים ולמקומות. ואלוהים יתברך ייחוד לזמנים ולמקומות.

מייירי בתחלה בחמה ואח"כ ממאורות א"כ ע"כ היינו לבנה וכוכבים אבל הכא איירי רק ממאורות גם החמה בכלל ולפי"ו י"ל דג' הבריות פליגי אהדדי דלתנא ראשון טעם דלקוי החמה הוא סימן לכל העולם מפני שהעדר האור נרגש בכל העולם והוי משל למלך וכו' וגם ישראל בכלל זה ועל זה מיייתי ברייתא דמפרש ר"מ דהוי הלקוי המאורות סימן על ישראל לבד כיון שמלומדין במכות וכמאמר הגמרא במ"א אין פורענות בא לעולם אלא בשביל ישראל אבל תנא האחרון מחלק דליקוי חמה הוא סימן לאומות מפני שמונין לחמה ולבנה לישראל מפני שישראל מונין ללבנה:

שם משל לסופר שבא לבית הספר: לעיל דאיירי בא"ה ממשיל למלך שעשה סעודה לעבדיו שהם קרויים עבדים ולכן ממשיל גם הליקוי שצוה לעבדו שמלבד מה שפירשתי לעיל בזה שקאי על הלבנה י"ל עוד כיון שהנהגת הא"ה היא ע"י השרים שלהם כמו שדרשו רז"ל מיצב גבולות עמים למספר בני"י אבל הכא דאיירי בישראל ממשיל לסופר שבא לבית הספר אל תלמידיו שנקראו בנים שישראל נקראו בנים למקום ובאשר שהם תחת ממשלת הקב"ה בעצמו בלא אמצעות שר וגם אם מייסרם הוא בעצמו ובכבודו מייסרם בחסד וברחמים כדכתיב כי כאשר ייסר איש את בנו ד' אלקיך מייסרך לכן ממשיל לסופר שבא לבית הספר ורצועה בידו ולא ביד שליח לבתלי ליתן רשות למשחית:

שם בכניסתו פורענות שוהה לבא: א"ל דבכניסתו וביציאתו היינו במזרח ובמערב דלעיל ד"ל דמזרח נקרא כל זמן הבקר מיציאת השמש עד חצות היום וכן מערב מאחר חצות עד הערב ולכן פי' רש"י על באמצע הרקיע בחצות היום ועתה מפרש מלבד סימן זה שהוא להורות על איהו מיושבי הארץ יבא הפורענות אם ליושבי מזרח או מערב יש עוד סי' אחר אם בא הסימן מיד בתחלת הבקר שאז ממחר לבא או אם בא באמצע זמן הבקר וכן במערב יש חילוק אם בא סמוך לשקיעה שאז שוהה לבא או קודם לכן:

שם שאין אלקי לוקה עמה: המהרש"א ח"א דקדק איך שייך זה לכאן ולכן פי' נגד פי' רש"י דקאי אדלעיל דלכך ליקוי החמה סימן רע לא"ה מפני שעובדים לחמה כדכתיב וראית את השמש וגו' ע"ש ולא הבנתי שהרי סמוך לזה כתיב ג"כ ואת הירח ואת הכוכבים והרי ירח הוא סימן לישראל וגם איך שייך דליקוי החמה מפני שעובדים לחמה דא"כ לעולם תהא לקוי כל זמן שעובדים לה ועוד דאמרין בע"ז (פ' ג) שהשיבו הזקנים וכי מפני שעובדים לחמה ולבנה יאבד עולמו מפני השוטים הרי שלא שייך שילקו המאורות בשביל שעובדים להם ולכן לענ"ד פי' רש"י עיקר ומיייתי לזה הכא משום דאיירי הכא בסימני קללה שהרי לכך מיייתי כל הני הכא-כמו שפי' רש"י לעיל ולהסמך לזה שישראל בזמן שעושין רצונו של מקום אין להם לירוא מכל זה דייקא פי' שאף שאומר דליקוי הלבנה הוא סימן לישראל זה דוקא בזמן שאין עושין רצונו של מקום שראויים לפורענות אבל בזמן שעושין רצונו של מקום אפילו ליקוי הלבנה אין סימן רע להם וכל שכן שאין להם לירוא מליקוי השר שלהם שהם תחת ממשלת הקב"ה ולא נמסרו לשר:

שם שנאמר ובכל אלקי מצרים: מזה לכאורה אין ראי' כ"כ דאדרבא מדפרט במצרים דוקא משמע הא במקום אחר לא ולא ידעתי למה לא מיייתי מפסוק (ישע"י כ"ד) והי' ביום ההוא יפקוד ד' על צבא מרום במרום וגו' שמוה דרשו רז"ל שאין האומה מפלת עד ששרה נופל תחלה ואף דכתיב והי' ביום ההוא דמשמע ביום ההוא דוקא עיין פי' אלשיך שפירש שאז יהי' בשרי כל האומות ואולי משום דשם איירי באומה שנופלת דהיינו שנאבדת לגמרי אבל הכא איירי שלוקה דהיינו שנתיסרה אבל לא נאבדה לזה מיייתי מאעשה שפטים דומיא דמצרים שלא נאבדו לגמרי אז אבל נתיסרו:

שם בשביל ד' דברים חמה לוקה: רש"י כתב שלא שמע טעם בדבר ועיין במהרש"א ולענ"ד אפשר לומר טעם בכל א' דאב"ד שמת ואינו נספד כהלכה י"ל דצדיק נמשל לחמה כדפתח האי ספדא במ"ק (פ"ה) והבאתי השמש בצהרים זה יומו של יאשי' אכן אי נספד כהלכה אזי מיתתו

שיוצאים מהסוכה ויש ראי' קצת לזה ממה דתנן לעיל שהביאו לר"ג דלי של מים ואמר העולם לסוכה משמע דשרי להביא דלי לסוכה לצורך תשמיש דא"ל דלמא דלי של דבר אחר הי' ולא של עץ שהרי רש"י פי' הכא על שחיל דלי של עץ דמשמע דשל עץ דוקא אסור דו"א דסתם דלי הוא של עץ שהרי שחיל לא משמע רק דלי סתם שהוא מלשון משה כמו שתרגם על מן המים משיתיהו וכמו שכ' בערוך וא"כ מה שכתב רש"י דלי של עץ אינו אלא מפני שסתם דלי הוא של עץ וגם מדברי התוספ' משמע שס"ל כן דדוקא לאחר שנשתמש אסור להניחם שם שכתבו על שרגא דלא הוי דומיא דאחינא דשרגא אפילו להשתמש אסור משמע הא חצבא ושחיל הוי דומיא דמאני דמיכלא:

שם משתסרה המקפה של גריסין: הרמב"ם (פ"ז מה' סוכה) כתב דמשערינן שאם יפלו לתוך הסוכה טפות שאם יפלו לתוך התבשיל יפסל וכן כתב הסמ"ג והטור הקשה עליו דהלשון משתסרה המקפה לא משמע כן אלא דבעינן שיהי' תבשיל המתקלקל לפניו דוקא ועיין בב"י שרצה לדחוק ביישוב הלשון ולא זכיתי להבין קושית הטור דהא כדברי הרמב"ם והסמ"ג הוא מפורש בירושלמי דקאמר שם לא סוף דבר שתסרה אלא אפילו כדי שתסרה ע"ש שכתב כן על מה דקאמר במתניתן משתסרה המקפה וכיון דבגמרא דילן לא פליג על הירושלמי שפיר פסקו הרמב"ם והסמ"ג כן וא"ע ראיתי שגם בתוספ' י"ט הרגיש בזה:

שם ת"ר בזמן שהחמה לוקה: המלעיגים על דברי רז"ל חשבו למצוא במאמרים האלה מקום לכונן חציהם על יתר כאלו ר"ל לא ידעו דרכי הטבע שליקויי החמה והלבנה נתהוו ע"פ חשבון מכון בתהלוכותיהם כאשר חכמי הטבע מחשבים טרם בואם שלעת ורגע הזאת תחשך השמש או הירח אבל באמת המלעיגים נלקו בעורון שלא יביטו איך רז"ל דברו בענין זה בלשון חכמה להראות שלא נעלם מהם זה דיש לדקדק למה אמרו בכל ג' הבריות בזמן שהחמה לוקה וכו' כל זמן שמאורות לוקין וכו' בזמן שהחמה לוקה וכו' דהך בזמן לשון מיותר הוא דה"ל כשהחמה לוקה וכשמאורות לוקין אמנם בזה הורו שאף שהלקויים הם ע"פ הטבע עכ"ז ידעו ע"פ סודות משפטי ד' הנגלות להם שהעתים והזמנים של הלקויים הם עתות הדין שיש עתות לטובה ועתות לרעה וכמו שאמרנו בענין כזה יהי מאורות מארות כתיב שזמן תלוי המאורות הוא עת דין שלא יפול אסכרא בתנוקות וכמו כן העתות הלקיות הם עתות דין ליושבים במקום אשר באו הלקיות אם במזרח ליושבי מזרח ואם במערב ליושבי מערב ואם באמצע הרקיע לכל העולם ולכן אמרו בכיוון בזמן שהחמה לוקה לומר אף שבא בזמן ידוע מכ"מ הוא סימן רע וכעין מה שפי' הרמב"ן פ' נח באות הקשת שאף שהוא דבר ע"פ הטבע עם כל זה ניתן הראות ענין הטבע הזה לאות טוב שלא יביא הקב"ה מבול ושעל כן לא נאמר את קשתי אתן בענן אלא נתתי בענן פי' קשתי שכבר נתתי מששת ימי בראשית אני מעדו עתה שיהי' לכם לאות ברית ע"ש וכן הענין כאן בהיפך שהלקויים שהם בטבע הם לאות ולסימן פורענות ע"פ הפרטים שנפרטו בבריות הללו או לא"ה או לישראל או לכל העולם כפי החוקים אשר נגלו להם בסוד ד':

ובזה מדויק ג"כ המשל שבברייתא מפנס ד"ל מי הוא העבד שאמר לו המלך טול פנס מלפניהם בנמשל וגם למה נקט המשל בטול פנס מפניהם ולא בקיצור שצוה המלך לכבות הנר ולהושיבם בחושך אבל ע"פ זה יובן דחכמינו ז"ל ידעו דליקוי החמה נעשה ע"פ הטבע כשהלבנה עומדת מכון בין השמש ובין הארץ ומעכבת את אור השמש לבל יגיע לארץ ולכן לא שייך במשל שמכבה הנר שאור השמש לא נכבה ולא נתמעט בעת הליקוי אלא שהלבנה מחשיך אורו ליושבי הארץ וזה ענין הנמשל בשצוה לעבדו שהוא הלבנה טול פנס מפניהם שימניע אור הפנס שהיא השמש מעבדיו היושבים בסעודה שהם יושבי הארץ המתענגים מטוב הארץ:

שם תניא ר"מ אומר כל זמן שמאורות לוקין: לפמ"ש"כ רש"י לקמן מאורות היינו ירח וכוכבים אבל הכא לא פי' כן והיינו משום דלקמן

הנונים מתו עמו וזה על שני אחים שנשפך דמן כאחד כל זה יש להרגיש במיתת הצדיק אשר ליקוי החמה מרמות עלי:

שם ובשביל ד' דברים מאורות לוקין: במהרש"א ח"א פי הטעם משום דהני הם בסתר ומאורות היינו לבנה כמו שפי' רש"י ואמרינן בשבת (דף קנ"ה) האי מאן דנולד בשעת שמש מזל לבנה רווחי כסיין ע"ש אכן לא ידעתי איך שייך בסתר אצל מגדלי בהמה דקה וקוצצי אילנות ולכן נלענ"ד לפרש ע"פ מה דאמרינן בשבת (שם) האי מאן דבלבנה סבל מרעין בנאי וסתיר סתר ובנאי אכל דלא דילי' ושתי דלא דילי' וזה שייך גם בהני דכותבי פלסתר דהיינו לשום דופי על אדם הוא כנגד סביל מרעין דהאדם ההוא ג"כ סוכל רעות ע"י פלסתר שלו ולכן נראה זה בלקוי הלבנה שמרבה רעה שלה שהחשך כמו שהחשך זה שם האיש ומעיד עדות שקר הוא כנגד בנאי וסתר סתר ובנאי שגם זה שהעיד עדות שקר בנה לאחד אותו שהעיד לטובתו וסתר לאחד אותו שהעיד שקר לרעתו ולו אין מגיע תועלת כמו שזה בנאי וסתר וסתר ובנאי לעולם ואין בזה תועלת כיון שלא תקום בנין שלו ולכן תחשך הירח לסימן זה שסתר כמו הירח שנתמעט. ומגדל בהמה דקה הוא כנגד אכל דלאו דילי' דהא מטעם זה אסרו לגדל בהמה דקה שלא תרעה ותפסיד כשדות אחרים וכשתחשך הלבנה הוא סימן שאינו רוצה לאכול משל אחרים וקוצצי אילנות טובות הוא נרמו ג"כ בירח דהחטא הוא שבוטח הקב"ה כמו שפי' רש"י וזה הי' ג"כ בירח שקטרג ואמר אין נאה לבי' מלכים להשתמש בכתר א' ובעט בזה בטובת הקב"ה וע"כ נתקטן ונחשב שאין לו אור כמו השמש ולכן נרמו זה בלקוי הירח להורות שכל יבעטו בטובת הקב"ה:

ועוד י"ל דהני ארבעה דקחשיב הכא הם כנגד הארבעה דאמר בשבת שהם במאן דנולד במזל לבנה דרוחי כסיין הוא כנגד כותבי פלסתר כמו שפי' המהרש"א ומעיד עדות שקר הם כנגד בנאי וסתר סתר ובנאי כמו שכתבתי ומגדלי בהמה דקה הוא כנגד אכל דלא דילי' ג"כ כמו שכתבתי וקוצצי אילנות הוא כנגד סביל מרעין דעונש קוצצי אילנות הוא שבניו מתים כדאמרינן ב"ק (דף צ"א) ומיתת בנים נקרא יסורים כדאמרינן ברכות פ"ק ולכן מי שעובר על אילו מרגיש הלבנה בחטאו שגם בה נרמו הענינים האלה:

שם על כותבי פלסתר: כבר כתבתי לעיל מה ענין ד' דברים הללו לליקוי הלבנה אכן חוץ מהנ"ל י"ל עוד דגם בזה הראו לנו חכמינו ז"ל שבקיאם בעניני הטבע שמתפארים בידיעתם המלעיגים על דבריהם דהנה בכל ד' דברים הללו אף שעושין בהם רעה לאחרים עכ"ל גם לעצמם גורמין רעה כותבי פלסתר שמשים דופי ועמל על אדם כבר אמרו רז"ל כל הפוסל במומו פוסל ועיין מגילה ספ"ג שמה שמדבר דופי בחבירו מראה שגם בעצמו הדופי ומעיד עדות שקר ג"כ גורמין ביזוי לעצמם כדאמרינן בפ' אחד דיני ממונות שמוזיעין לעדים שאותם ששוכרין עדי שקר מבזין אותו וקוראין להם אנשי בליעל כדיליף מנבות ע"ש ומגדלי בהמה דקה אף שתוטא לחבירו שמרעה צאנו בשדותיהם מכ"מ גם לעצמו גורם ההפסד שהרי רועין גם כשדות שלו ומפסידות אותן וקוצצי אילנות טובים פשיטא שגורם גם לעצמו רעה והפסד שהרי האילנות היו מביאין לו פירות הרי דבד' הרעות שעושה לאחרים גורם גם לעצמו רעה וזה בעצמו ענין ליקוי הלבנה שידוע להטבעים שליקוי לבנה נעשה ע"י שהארץ עושה צל על הלבנה שלא תקבל אורה מהחמה בתחלק שהארץ מיצל עלי' וא"כ אף שהארץ גורם רעה להלבנה שמיצל עלי' עם כל זה היא כעצמה מקבלת רעה מזה שע"י נחשכה הלבנה ואינה מאירה לה ולכן על ענין ד' דברים הללו הלבנה לוקה:

ומה שאמר בשביל ד' דברים האלה מאורות לוקין אף שהוא בטבע ע"פ חשבון פירושו כמו שכתבתי לעיל אצל החמה שבעת ההיא העונות האלה נפקדים:

שם ברש"י ד"ה ממאני מיכלא. קערות לאחד שאכלו בהן: הרכ המגיד הביא פי' רש"י בלשון אחר וז"ל מאני מיכלא כגון קדרות ושפודין שלא בומן אכילה שאין בהם צורך של כלום חוץ

היא טובה לעולם שמכפר ע"י התעוררות תשובה כמו שאמרו אחים בהספד וכמו שכתבתי בספרי ע"ל ליבמות (דף ע"ש ע"ב) אבל אי לא נספד כהלכה אזי נמשלה מיתתו לחשכת השמש ונרמו בלקוי החמה או י"ל דנקט אב"ד דוקא משום דהמשפט נמשל לאור כדכתיב והוציא כאור צדק ומשפטך כצהרים ואם אין מספידין לאב"ד כראוי או מראין שאין חוששין באושר המשפט ולכן השמש נחשך א"צ י"ל לפי מה דאמרינן בשבת (דף ק"ה) כל המתעצל בהספדו של ת"ח ראוי לקבורו בחייו ולכן אלו המתעצלים ראוי להם שלא יראו אור החמה ושיחשך העולם בעדם ולכן חמה לוקה:

ונערה המאורסה שצעקה ואין מושיע לה יש לפרש דמסתמא כלילה כשבני אדם שוכבים בבתיהם או אפשר שתצעק בעיר ולא יהי' שומע אבל ביום לא יהי' כן וכן משמע פשטא דקרא אם זרחה השמש עליו דמים לו שלא הי' צריך להרגו אלא לצעוק שיבואו מושיעים לו כמו שפירש הרמב"ן שם אבל זו שצעקה ואין מושיע לה נעשה ככלילה ולכן החמה לוקה ונחשב ככלילה:

ועל משכב זכור י"ל דזה הי' עון מבול שהשחיתו דרכם ולא שמשה החמה להאיר כמו שדרשו רז"ל מפסוק דיום ולילה לא ישבותו וכיותר נלענ"ד דבמשכב זכור הי' ממש מדה כנגד מדה משום דהחמה היא המשפיע האור והארץ החשוכה היא הנשפעת המקבלת שפע וכן הזכר הוא המשפיע והנקבה המקבלת השפע וזה שבא על הזכור שינה סדר העולם ועשה המשפיע למושפע לכן החמה לוקה ונעשה חשוד במקצת ונעשה ג"כ המשפיע למושפע שצריך לאור אחר שיאיר מחשכו:

ושני אחים שנשפך דמן כאחד י"ל משום דאמרינן בסוטה (פ"ב) כשרצו לקבור יעקב במערת המכפלה בא עשו וערער שהוא הבכור ולא ראוי ליעקב הקבורה במערת המכפלה ובני יעקב השיבו שיעקב קנה הבכורה ועל שעכב עשו שלא כדין קבורת יעקב קם עליו חושים בן דן והרגו לעשו ונתקיים מה שאמרה רבקה למה אשכל גם שניכם יום א' ע"ש והנה קיום מכירת הבכורה נמשל ליום כמו שאמר יעקב מכרה כיום את בכורתך לי דהיינו כיום שהוא מאיר מכירה חלוטה כמו שפירש רש"י בתומש ונשפך דם עשו כיום מיתת אחיו על שבקש לבטל מכירה שמאיר כיום ולכן לקוי החמה הוא סימן לשני אחים שנשפך דמן כאחד כמו שהי' ביום מיתת עשו שנתקיים למה אשכל גם שניכם יום א' ע"י שרצה עשו להחשיך המכירה שדומה ליום שמאירו השמש או י"ל שלכך הוא סי' לשני אחים משום דתחלה שמש וירח כאחת ושוה נבראו כשני אחים שאח"כ נתקטן הירח והשתא שהשמש ג"כ נתקטן ונחשך הי' כשני אחים שנשפך דמן כאחד:

שם על אב"ד שמת ואין נספד כהלכה: חוץ מה שפירשתי לעיל בסמוך י"ל עוד דרך מוסר דכל הני קאי על אב"ד שמת דהנה במיתת הצדיק ות"ח יש ד' רעות שנאסף האור שהי' מאיר בצדקתו ושנאבד עמוד התורה ועי"ז התורה תוגרת שק והשצדיק אינו יכול עוד להרבות זכותו ואדרבא צריך לאחרים לזכותו וכמו שפירשו המפרשים מה דקאמר רב אחים בהספד דהתם קאימנא שתעורר לאחרי' לתשובה ע"י הספד למען יהי' לי זכות ע"י דהתם קאימנא ששם בעולמי הרי אני עומד ולא מהלך עוד שאין אני יכול לזכות את עצמי וכמו שאמרו מיתה לצדיקים רע להם שאין מרבים זכות ורע לעולם שהיו נהנים מזכותו ושהי' מחפה להם וזה הי' ענינים שמוזכר שהחמה לוקה על אב"ד שמת ואין נספד כהלכה שאין מרגישין שבא השמש ועוד שנערה המאורסה צעקה בעיר ע"י שאמרו בסנהדרין (דף נ"ט) תורה צוה לנו מורשה אל תקרי מורשה אלא מאורסה ולכן עכו"מ העוסק בתורה כבא על ג"ה וזה הענין שצעקה הנערה המאורסה שהתורה מקוננת בעיר שראוי לגדל ת"ח שיעמדו במקום הת"ח שנעדר אבל אין מושיע לה ועל משכב זכור היינו שהצדיק שהי' משפיע בזכותו לאחרים צריך להיות עתה מושפע ועל שני אחים שנשפך דמן כאחד היינו ישראל נקראים אחים ורעים וכל הטובות יחלקו כאחים והאחד משפיע לזולתו ולכן כשהצדיק אשר מפרי מעשיו נוונו מת או כאלו גם

בן יהוידע

זה לזה יש בו סימן שמכירין בהם כמה דברים. ואמרו כי מר אברהם קבאסי גאון זצ"ל שהיה בשנת אלף ק"מ לשטרות היה מכיר בשיחת דקלים והיה מודיע פליאות גדולות שמכירין בהם האמת בני אדם, עד כאן לשונו יעויין שם. וגם רבינו האר"י ז"ל זכה להכיר בשיחת דקלים כאשר העיד עליו רבינו מרנו הרב חיים ויטל ז"ל בהקדמתו לשער ההקדמות, יעויין שם:

שם דבר גדול מעשה מרכבה ודבר קטן היות דאביי ורבא. נראה לי בס"ד מעשה מרכבה הוא ענין היחודים הנמצא מהם בשער רוח הקודש לרבינו האר"י ז"ל וקרי להו מעשה מרכבה שמרכיב הספירות והשמות והעולמות זה בזה ככונתו, והם דבר יקר מאד. ואמר רבינו האר"י ז"ל למורנו הרב חיים ויטל ז"ל דענין היחודים הוא גדול יותר מלימוד הסודות כנוצר בשער רוח הקודש, ולהיות כי ענין לימוד זה הוא בסוד עולם האצילות שהוא הגדול לכך קרי ליה דבר גדול, אך היות דאביי ורבא הם הקושיות והתירוצים בפלפולים ואלו הם בסוד העשיה דידוע מה שכתב רבינו האר"י ז"ל דקושיות ותירוצים הם משברים הקליפות שבעשיה ולהיות כי תיקון שלהם בעשיה ששם עיקר הקליפות לכך קרי להו דבר קטן כי העשיה הוא קטן שבארבע עולמות:

ועוד נראה לי בס"ד לפרש הטעם דקרי להויות דאביי ורבא דבר קטן על פי מה שכתב רבינו האר"י ז"ל בריש שער רוח הקודש דהתנאים הם מבחינת זמן דגדלות והאמוראים הם מבחינת זמן הקטנות הנקרא יניקה יעויין שם, ובוזה מוכן היטב מה דקרי לדברי האמוראים דבר קטן, ולריתו בשער הגלגולים לרבינו האר"י ז"ל בהקדמה ל"ז דף מ' ע"א שכתב דאביי היה גלגול שלישי לנשמה שהיתה ברבן יוחנן בן זכאי ולכך אמרו רבותינו ז"ל על רבן יוחנן בן זכאי שלא הניח מקרא ומשנה וכו' והויות דאביי ורבא יע"ש. והשתא לפי דברי רבינו האר"י ז"ל הנזכרים מוכן הטעם דקרי להויות דאביי ורבא בשם דבר קטן כי הם של גלגול שלישי שהוא קטן לגבי רבן יוחנן בן זכאי ודו"ק:

שם לקיים מה שנאמר להנחיל אוהבי יש ואצרותיהם אמלא. פירוש אל תחשוב דרבן יוחנן בן זכאי איבד זמן כדי לידע חכמות אלו שהם שיחת שדים ושיחת דקלים ומשלות כובסים ומשלות שועלים, אלא באמת הוא כל-זמנו עשאו קבע ללמוד התורה דוקא ושאר חכמות הנזכרות קלט אותם בסיעתא דשמיא שפתח לבו להבינם במהרה הואיל ויש בהם צורך לענייני תורה ולכך אמר ואצרותיהם אמלא אני בעצמי אמלא אצרות מוחם ולבם ולא על ידי יגיעה שלהם:

דף כ"ט ע"א בזמן שחמה לוקה סימן רע לעכו"ם. פירוש חמה אותיות חמה בציר"י תחת ח"ית והיינו רצונו לומר סימן חמה בציר"י נראה בחמה. ומה שכתב בלבנה רמז לדבר לבנה אותיות בן לה כלומר ישראל שנקראו בן למקום כדכתיב ושמות ד' כ"ב כה אמר ה' בני בכורי ישראל הם חלקה שמונח לה. גם לבנה אותיות הן לב כי ישראל הם לב ועשו כבד כנוצר בוהר הקודש:

והנה מקשים דלקות חמה ולבנה הוא טבעי ונדע לתוכנים קודם שיתראה. ונראה לי דודאי הוא בטבע אך בזמן שיהיה לקות

קמב

יתעוררו המקטרגים לקטרג, ולכן הוא סימן רע כי על ידו יתעוררו לקטרג כן דרכם. ועוד נראה לי דלעולם גוף הלקות טבעי אך כשיהיה יתהווה איזה שינוי מראה בחמה או בלבנה וזה השינוי אינו ניכר לכל אדם ורק לחכמים שיש להם סימנים וכללים בדבר זה, ובוזה השינוי יש סימן רע לעכו"ם. ובוזה נראה גם מאמר הב' והיינו כי לתידוך ראשון צריך לומר כשלוקה בטבע יתעוררו המקטרגים לקטרג ולתידוך הב' יש לומר שיתהווה בחמה מראות קשים ונדועים לבעלי חכמה:

שם עכו"ם יחתו ולא ישראל יחתו. מקשים מה מחדש המאמר על מה שפירש הכתוב עצמו. ונראה לי בא ללמד אל תחשוב כיון דעכו"ם יתנו יגיע פחד גם לישראל הזדים עמהם כמו עץ הלח אם תשמהו עם עץ יבש שנשרף לזה אמר ולא ישראל יחתו כלל יען כי העכו"ם יונקים מהמה רצונו לומר מן גלגלי השמים מה שאין כן ישראל ולכך לא יחתו כלל ועיקר:

שם בשביל ד' דברים חמה לוקה. כתב רש"י לא שמעתי טעם בדבר. ונראה לי בס"ד אב בית דין הוא דוגמת השמש המאיר לעולם אך כתיב וקהלת א' ה' זרחה השמש ובא השמש עד שלא שקעה שמשו של עלי זרחה שמשו של שמואל הרמתי וקידושין ע"ב ע"ב. וכתבו המפרשים ז"ל דאף על גב דודאי זרחה השמש דהיינו כשנפטר צדיק זה נולד צדיק אחר צריכים אנשי עירו להספידו לצדיק שנפטר מתרי טעמי, חדא דזה הנולד הוא עודנו קטן ועד שיגדל הנה הם יושבים בחושך, ועוד מי יאמר שנולד בעירם ושמה נולד במקום אחר ונמצא דהם חסרים מאור הצדיק לעולם עד כאן דבריהם. ולכן אב בית דין שצריכין להספידו ולא הספידוהו כהלכה מוכרח לומר דהם חשבו כיון דזרחה השמש שנולד אחר במקומו אין צריכין לבכות ולהספיד דנמצא לא חסרו כלום, ובאמת זה טעות דעל כל פנים עתה הם יושבים במחושך לכך לוקה חמה שתהיה חשוכה להם לרמוז להם טעותם שבאמת עתה הם בחושך וחסרים אור ולמה לא הספידו ובכו על חסרונם. ומה שלוקה נמי על רבינו מאורסה שצעקה ואין מושיע לה, נראה לי בס"ד על פי מ"ש רבינו האר"י ז"ל כל ארוסה נותן לה הבעל בקידושין אור מקיף ובכיתא עליה נותן לה אור פנימי. ובוזה פרשתי בס"ד טעם נכון למה שנוהגים לקדש בטבעת והיינו לרמוז כי עתה נותן לה אור מקיף, נמצא התקשרות נערה מאורסה בבעלה בעודה ארוסה הוא באור מקיף דוקא לכך לוקה חמה שהיא אור מקיף לעולם כי השמש מקפת כל הכדור כולו בכ"ד שעות:

ומה שלוקה על עון משכב זכור, נראה לי בס"ד על פי מה שכתב רבינו האר"י ז"ל שעון משכב זכור פוגם בתפארת שיתבטל כוחו חס ושלום וכנוצר בשער רוח הקודש תיקון כ"ג דף כ', יעויין שם. וידוע כי החמה רומזת לתפארת שנקרא חמה ולכן לוקה חמה לרמוז על קלקול זה שנעשה בתפארת. ומה שלוקה בעבור שני אותים שנשפך דמם כאחד, נראה לי דידוע דחמה ולבנה נחשבים שני אותים והלבנה מקבלת אורה מן החמה ולכן קלקול שיהיה בחמה מגיע ללבנה גם כן ונמצא בלקות החמה הוא דוגמה לשני אותים שנשפך דמם כאחד, ונראה לי זה באותיות חמה כי ה' דחמה תחלקנה לשתי אותיות שהם א"ד ובוזה יהיה אותיות חמה ד"ם א"ו:

שם ועל מי אחרת. והקשה לומר על משהו ונראה לי בס"ד יגבה בו ולא ה' הוא משהו אצג כחשכם שעדיי לוקחת כל ממון להוסיף לבניו נ' ואבד מידו, וכו' מיניה. והא דנק ארבעה דברים הזה בסוג אושנ' הרואה עולם ד' ביותר וממילא בעלי בתים. וכ' ובא אשר לו ה'

שם יורדין ראשם ממ פתו השפע שלא י' יסתלקו ממטב פתוחה המקבל יורדים לטמון של השפע כל

שם עכו"ם מה שפירש ד' העכו"ם יחתו תשמהו עם ע' העכו"ם יונקי ישראל ולכך

שם אבל נ' נראה לי בס"ד אלקים דכתיב מלוי אותיות כמנין חמשה בס"ד ותהלים אך אי אפשר שימתקו הגבו הגם דכתחלה ר"ן ביום עשו אלקים שמסנ צריך ששלש יהיו ג' פעמני י"ב שלו הייו פעמים יב"ו שנפרדו שמו

יד יוסף
* בעבור אהבה
* מלפניו ב' ימי יוסף
לח' ע"ב :

הנביא ספרות פרושין יין ממי צדיקים
למטר גמור הוא: ואמר על שיהיה ספק
ביום למות וכו'. ובפי כמה באהובי
אמר ביום בידו למות וכו' שהוא נאמן
על כל טעמו טו: ואמר פוסקי לוקה
וכו'. הרי זה שער בכל ית דבר וכו'
וגרסה לוקה בכל זה דנקט בעניי ביום
דחייט עשירים ומסכנים ויין מ' מ' וכו'
מסכן שערות פרושין לגבות בןן שיה
דח' דתי בגל גמור הוא על משהו
אוקן שם ג' שום דין ודברים על כולם
ודולה לחמץ בזה שער ליעון מנו חכר
זה בעמי בעלי ביום לאו אוסר הוא חל
מחולל אבולגוריה אולם משום אל תשק
בארגן וכו' שמה ימות וישל שער זה
לפי יומיו ויגבו בו שנית ומלוי צדיק
דקלאר מו על בעלי ביום שם חן
יודעין לגלות מעשיהן דהרע בעשוק
דלא יקוד לגבולם

עדות שקר ועל סוגי בהמוני קולו יא יועי
קוצצו אילנות מובות. וכשכיל ארבעה דברים
נכסי בעלי בתים נמסרין למלכות על משהו
שירות פרושים ועל מלוי ברבית (שם ע"ב) ועל
שורשפיקן ביום למות ולא מוץ ועל פוסקי
צדקה ברבים ואין נוחנין. (אמר רב) (י' בשכיל
ארבע דברים נכסי בעלי בתים וירדו לשמוין על
כובשי שבר שבר ועל עושקי שבר שבר ועל
שפורקין עול מצואריהן ונוחנין על חביריהן ועל
גסי הרוח וגמרת דרוח כנגד כולן. אבל בעננים
כתיב (היה' לו) וענינים יידשו ארץ (נצר כמעי
מעשה ידי להחפא) (החזענו על רוב שלום):

לולב הגזול פרק שלישי
דף ל' ע"א אמר ר' יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי מאי דכתיב (ישעי' ע"ב)
אני ה' אהב משפט שונא גול בעולה. משל למדוד למן
בשר דרם שהיה עובר על בית המכס אמר לעבדיו חנו מכס למכסם אפוא
ל

כתיב אויב מספט שונא גול בעולה
צעות שחם מעינים יועי
עשר (אם):
שואח את רגל שחם גולים ויהי ויש
שכל

הנביא
הנביא
הנביא

הנביא
הנביא
הנביא

הנביא
הנביא
הנביא

הנביא
הנביא
הנביא

הנביא
הנביא
הנביא

הנביא
הנביא
הנביא

הנביא
הנביא
הנביא

הנביא
הנביא
הנביא

הנביא
הנביא
הנביא

הנביא
הנביא
הנביא

הנביא
הנביא
הנביא

הנביא
הנביא
הנביא

הנביא
הנביא
הנביא

הנביא
הנביא
הנביא

הנביא
הנביא
הנביא

הנביא
הנביא
הנביא

הנביא
הנביא
הנביא

הנביא
הנביא
הנביא

הנביא
הנביא
הנביא

הנביא
הנביא
הנביא

הנביא
הנביא
הנביא

הנביא
הנביא
הנביא

הנביא
הנביא
הנביא

הנביא
הנביא
הנביא

הנביא
הנביא
הנביא

הנביא
הנביא
הנביא

הנביא
הנביא
הנביא

הנביא
הנביא
הנביא

הנביא
הנביא
הנביא

הנביא
הנביא
הנביא

הנביא
הנביא
הנביא

הנביא
הנביא
הנביא

הנביא
הנביא
הנביא

הנביא
הנביא
הנביא

הנביא
הנביא
הנביא

הנביא
הנביא
הנביא

הנביא
הנביא
הנביא

הנביא
הנביא
הנביא

הנביא
הנביא
הנביא

הנביא
הנביא
הנביא

הנביא
הנביא
הנביא

הנביא
הנביא
הנביא

הנביא
הנביא
הנביא

הנביא
הנביא
הנביא

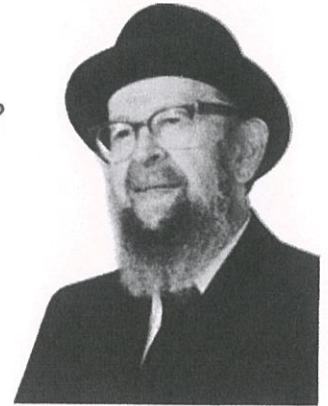
הנביא
הנביא
הנביא

according to mathematical precision? And the answer is as follows.

Any change in the fortunes of the world is foreseen by Hashem. Nothing happens by itself. Hashem ordains when some good fortune should happen to the world, or *chalila* when some misfortune should happen, and He makes it turn out on certain auspicious dates. When He plans a misfortune for the *umos haolam* (nations of the world), He makes it happen at the time of a solar eclipse. A solar eclipse is to let you know that this is planned by Hashem and it's not an accident.

Let's say at the time of a solar eclipse something happens in far off country like Tibet where there are no Jews. You shouldn't say that one thing has nothing to do with the other. The reason that it happened then was to bring your attention to it and make you aware that Hashem is in charge of the world. He made it turn out at the time of the solar eclipse...

Therefore, it's not that the solar eclipse is made to happen at a time of some misfortune to the gentiles, the misfortune to the gentiles is made to happen at the time of the solar eclipse. Why? In order to label it, to let us know that it's the *yad* (hand of) Hashem. – *Abraham and Lot* (#046)

ואחר היה בשביל להורות לאדם כי מי מריבה היתה להעת היש ד' בקרבנו: הקן - אמר הכתוב [שמות ט"ז פ"ג] וידעתם כי ר' הוציא אתכם מארץ מצרים; והקשת נ"ל, דאף שהוא טבע בטבע וכמשי"כ הראבי"ע והרמב"ן [בראשית ט' ט"ב ופ"ד], ככל זאת אין לה סוד למי תראה, אלא בשעת שקרני השמש לוהטים על הנשמים, והיונו כשהשמש בצד אחד והגשם בצד השני אזי נראית הקשת, ורואין אזי שעברו דורות שלמים של צדיקים ולא נראתה הקשת בימיהם [רש"י בראשית ט' פ"ג]. ודין שאין זה מוכרח בטבע, וכן כולם דוח יורה על תדוש העולם ושאר אפשר לומר

שם. עשרה דברים נבואו בע"ש בין השמשות ואלו הן מי הארץ ופי הבאר ופי האתן וכו'. לדעת הרלב"ג¹³⁶ שסובר שאי אפשר לומר כדעת אלו הסוברים שכל הגסים והמפחים שנתחדשו בעולם והגבלו בשעת בריאת העולם שיתחדשו אלו המפחים

136. במגנין אחר כבר הקשו הקדמונים, ולא הקשת הוא חוק הטבע, וא"כ אין זה סימן ברור בני ובניכסו וכן קשה על מה דאמרו חז"ל וליקוי הלבנה הוא סימן רע לישראל וליקוי החמה הוא סימן רע לעמים [פסח דף כ"ט ע"א], הלא זה גם כן מתייחס הטבע הקבוע, ועל פי השבתי אנו יודעים כל הליקוים מהי יחידת אמת עיקר האות הוא מה שכתוב בספרות נח [ט' פ"ד]. והיה בענינו ענין על הארץ ונראתה הקשת בגנון, ודינו שמוצאת כחש והגשמים לפעמים נראית הקשת ולפעמים אינה נראית, וכ"כ ברש"י, שאף שהם ע"ש הטבע, אבל לא המדד הם נראים, ואם הם נראים או הוא סימן רע כמבואר בגמרא, עכ"ל. ועיין תורת דבש [דף דר"ש ה"ג].

137. פירוש הר"ב: צבת אינה נעשית אלא בצבת אחרת ורשונה מי עשאה על כרחי מאלה נעשית כחיי שמים ובראח בין השמשות, עכ"ל.
138. תעליות הרלב"ג [מלכים א' כ"ב, הוצאת כ"ד], חז"ל להודיע שהמפחים יצאה איהם השי"ע של דין נביא באמצעות התפלה כי וכבר למדנו זה ממה שזכרנו בהם המקום מתפלה אליהו על בן הנציפות לחיותו ומתפלה אליהו שעברו השם יתברך כאש כפי כל ישראל כי וכוח התבאר שלא הוגבל בעת בריאת עולם שיתחדשו אלו המפחים בעת שנתחדשו אלו המפחים אשנים ממה שאמרו חז"ל

בערב שבת בין השמשות, ואילו הן ופי האתן, והקשת, והקן, והמטה, כתב, והלחות, ויש אומרים, אף עשה, ואילו של אברהם אבינו, ויש נעשויה:

ט' בין זה יכול האדם לבוא לירי כפירה ופי' ח"ו שאין פועל - ומכל שכן שאינו הדמן ומשנה ונתן שכר לעושי רצונו וכתב ומעניש לעוברי רצונו, ולפיכך אף בערב שבת בין השמשות - כשהנורא כביכול התכונן למסור כך את העולם ברשות עצמו, הכין בסדר עינים אחרים להוציא מלבן של שום הטועים, ולכן אמרו במשנתנו¹³⁷ וקנה שהוכן פי הארץ שזוהו האות ידו שהתורה מן השמים, וכן כל אחד

יכול להיטעם ולסבול את המרובה, כענין מה שנאמר עני השלע, ואמרו [במד"ד י"ט ד'] זה אחי מן המרובה, וכן אמרו [שם] עצמכם כל ישראל בין שני י"ע"י התורה, ששם מקום שיכעו יתברך, כאמרו ה' אמת של הלכה בלבד (ברכות ח' ע"א) ולכן זה היה המקום הזה יותר טוב ויוצא מכלל מקום ששם תבא תורה לישראל יותר קדישה שם להביר כי המקום כהמקום ששם היו שגורו י"א אמה ועומדים צופים בו, ומקום ארון שבו שהיה אמרו [ויקרא כ"א ע"א] מקום ארון אנו מן וכל זכר עינינו עין באורך, ועינינו משיב הגריל על עינינו זה.
ר"ב ט"ז פ"ג, ואם בראה יבאר ד' בר' ורבותינו ר"ת ימי בראשית משהם לא יבאר ד', עכ"ל.

פסק' תפילות (אמצע מבקש 18)

בשם קיצור של"ה ועו"ס שכן הנכון, וכן הנוסח בברכת הבית שער כ"ט סעי' י"ט. 2. עיין ביה"ד הרואה שמסתפק בזה, ובתשובות והנהגות ח"ג סי' ע"ו דספק ברכות להקל ולא יברך כל זמן שאין רואה כחצי גוון עגולה. 3. וכמשת"ל סי' רי"ח אות א. 4. ברכת הבית שם, ואפילו יש שני קשתות אין מברך אלא על אחת מהן - שם. ודברי קצוה"ש סי' ס"ו סקכ"ו צ"ע. 5. וכדין שאר ברכות הראיה, וכדלעיל סי' רי"ח אות ב'. 6. ילקוט הגרשוני סי' זה סק"ב, רוח חיים סי' זה. 7. ביערות דבש (ח"א דרש י"ב) כתב שכבר תמהו כל בעלי הטבעים על זכירת ברית הנאמר בקשת, כי הוא דבר הטבע כאשר תורה השמש מול העבים, ועיי"ש שמפרש שיש שני סוגי קשת, ואחד הוא על טבעי משונה בגוונים וכו', ובכן איש חי פ' עקב אות י"ז כותב דלפי דבריו מוכן אלו החוששים שלא לברך על הקשת הטבעי, אך מסיים שאין כדאי לעקור מנהג ישראל לברך על הקשת הטבעי עקב דברי היעירות דבש שהם דרך דרוש, ואמנם מצינו ברמב"ן (פ' נח, עה"פ את קשתי נתתי בענן) שמסביר ענין זכירת הברית אפילו בקשת הטבעית שלט, וכן עיין בארוכה בשל"ה הק' (תורה שבכתב פ' נח בהגה"ה) בארוכה כמה אופני ישוב, ומביא ששמע מהרמ"א שאילו היו זוכים היה הגשם יורד בלילה ולא ביום ולא היתה הקשת יכולה ליראות כלל, ושכן היה בזרו של חזקיהו דורו של רשב"י כמוכא בדברי חז"ל וכו' עיי"ש. 8. של"ה הק' שם "כשם שאמרו על ליקוי המאורות סימנים שונים אע"פ שהוא מצד תכונת השמש והגלגלים והבקיאים יכולים לחשב באיזה יום ושעה יהיה הליקוי, אלא קורא הדורות מראש נגלו לפניו הדורות ומעשיהם וכו' ואל תבהל את פיך לומר וכו' ואיה אפוא הבחירה וכו' דע כי כבר הארכתי בזה וכו', וכן בענין הקשת נוכל לומר שהגם שהוא דבר טבעי, אלמלי החטא וכו' לא היה עושה רושם גשמי כזה" וכו', עיי"ש. 9. זוה"ק (ח"א א') בשעה שהקשת נראה בעולם הגיע השעה להאביד את הרשעים מן העולם, אך האבות מתגלים או והם ניצולים בזכותם, ועוד בזה"ק (ח"ג רט"ו) שלשה גוונים שבקשת רומזים לזכויות הכהנים ליום וישראלים, והקשת לא בא אלא להגן על העולם, וכשיש צדיק בעולם הצדיק מגיין ולכן חסידים צדיקים לא נראה הקשת בימיהם וכו', עיי"ש. וע"ע בס' זכירה (עניני עוה"ז ועוה"ב) קשת הנראה בבוקר מראה על בני יעקב

דרך שיחה

לכל העולם כולו, ושוב אמרו להלן שם "בזמן שהחמה לוקה סימן רע לעכו"ם, לבנה לוקה סימן רע לשונאיהם של ישראל", ואיך אמרו לעיל שהוא סימן רע "לכל העולם", ואילו כאן אמרו שהוא סימן רע "לעכו"ם"? (ועיינו בס' "עידוד לנר" שם).

תשובה: הכוונה לכל העולם של עכו"ם. אמנם בספר "ערות דבש" כתב שהני מלי כשלוקה שלא על - פי חשבון, ולא כשלוקה על פי חשבון שאין בוזה סימן רע.

הראיתי להרב שליטי"א עדותו של הרב אריה פינסקי, שפורסמה ברבים, שבהיותו נער קטן, בשנת תשס"ו לערך, זכה ללמוד חומש רש"י עם זקינו הגה"צ ר' אליהו לאפיאן זצ"ל בהיכל ישיבת קמניץ בירושלים. אמו ביקשה ממנו שילמד עמו פרשת השבוע - פ' בראשית, וכשהגיע לפסוק "דהיו לאותות ולמועדים ולימים ושנים" (א', י"ד), למד עמו את הרש"י על "דהיו לאותות" - שבזמן שהמאורות לוקים סימן רע הוא לעולם... וכאן הפסיק וסיפר לו שיום לפני פרץ מלחמת העולם הראשונה, היה חושך בחוץ באמצע היום ממש כמו לילה, ולמחרת פרצה המלחמה העולמית הראשונה ששינתה סדרי עולם! (וצריך לברר אם היה שם עפ"י חשבון).

שאלה: ב"משנה ברורה" (סימן תק"פ סק"ב) כתב בשם ספר הסיידים שבזמן שהלבנה לוקה יש להתענות, ולפי הנ"ל זה רק כשהוא לא עפ"י חשבון, ואיך סתם בוזה?

תשובה: אין ראייה מסתימת המ"ב, הוא לא נכנס לזה.

שאלה: הנה בסמוך לליקוי חמה (בשנת תשנ"ט) היתה רעידת אדמה גוראה בטורקיה ונהרגו רבים ונפצעו.

תשובה: מי אומר שזה שייך לליקוי חמה.

פרשת בראשית

שאלה: אבל סו"ס למה כתוב "שמים", הוה ליה לכתוב "ויצו שחקים ממעל ודלתותיו פתח", אלא אי לא הוי כתיב שמים הו"א שחקים קאי על שמים, לכן כתוב שמים ש"שחקים" יתפוש רקיע של שחקים, ואמר הרב כי אפשר כן.

שוב הראיתי להרב דברי ספר הברית (מאמר ד' שני המאורות פ"ב), כי מי שסידר זאת הברכה הוא רב יהודה (בסנהדרין דף מ"ב), ורב יהודה אמר התם במס' חגיגה שני רקיעין הן, וכיון שמצינו בני"ך הלשון "חוקות" לענין שמש וירח (וימיה ל"א), וכן לענין שמים מצינו "חוקות" (איוב ל"א), להכי אמר שחקים, כיון שהאות ש' כוונתו "שם", והיינו שחקים: שם - חוקות, וכמבואר בגמרא לענין שמים שהכוונה שם - מים!

ולמקוה המים קרא ימים (א', י')

רבי חיים וולקין שליטי"א נכנס עם יהודי אחד להרב שליטי"א, והציג את האורח הבא ממדינת "גיברלטר". שאלו הרב בהתפעלות: אוי, אתה מגיברלטר?... וכשנשאל מה מתפעל כל כך מ"גיברלטר", השיב:

יש מחלוקת בין האחרונים (חבאה ב"משנה ברורה" סימן רכ"ח סק"ג) על איזה יום מברכים ברכת "עושה הים הגדול", אם על יום התיכון או יום אוקיינוס, ולכן אין לברך ברכה זו רק "עושה מעשה בראשית", אבל מ"גיברלטר" נארץ הנמצאת במפגש של שני הימים, רואים את שני הימים בו זמנית, ושם הרי אפשר לברך את הברכה לבויע!...

ליקוי מאורות

"דהיו לאותות" (א', י"ד)

וברש"י: "כשהמאורות לוקין סימן רע הוא לעולם וכו'".

שאלה: במסכת סוכה (דף כ"ט ע"א) אמרו: "בזמן שהחמה לוקה סימן רע

לכז ברפת הזיקים, ובו ג' סעיפים:

א ברכות גר נח
ב תוספות ב שם
הירושלמי

א על הזיקים, והוא כמין פוכב (א) היורה פחץ בארץ השמים (ב) ממקום למקום ונמשך אורו בשבט, ועל רצת הארץ, ועל (ב) [ב] (ג) הזיקים ועל הרעמים יועל רוחות (ד) שנשבו בוצף, (ה) על כל אחד מאלו אומר "ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם עושה

באר היטב

(ב) הזיקים. בליצין בל"א, אומר עושה מעשה בראשית, ולא שיק לומר שפחו וגבורתו מלא עולם, שאין נראין בכל העולם. ועל הרעמים, בל"א דונוניין, אם ירצה אומר עושה מעשה בראשית המעשה בראשית הם, ואם ירצה אומר שפחו וגבורתו מלא עולם, שהקול נשמע בכל העולם. ומש"ה פתב המחבר בוצף, ר"ל פתב גדול אז אומר עמ"ב או שפחו וכו', אבל אם נשבו בנחת אומר על שניהם ברכה א' ברוך עמ"ב דאין מרכין בברכות, אבל אם הם

משנה ברורה

אם כבר גדל הפרי ונגמר כל צרכו, שראוי לברך עליה שהתחילו, משמע מפרי מגדים ותיי-אדם ששוב אין כדאי לברך ברכה זו: (ה) עד אחר שגדלו. אבל קדם שגדלו הפרות (ג) יוכל לברך, ואפלו לא ברך בשעת ראיה ראשונה [תשובת מהרי"ל סימן קמג]:

א (א) היורה פחץ. ויש אומרים שהוא פוכב שיש לו זנב ושכט של אורה, ושניהם העתיקו אחרונים לדינא. ואם אותו פוכב עצמו שיש לו שכט וראהו עוד הפעם בלילה אחרת, אין צריך לחזור ולברך, (ב) כל שהוא עדין בתוך שלשים יום לראיה ראשונה: (ב) ממקום למקום. ולא יברך בלילה אחד (ג) רק פעם אחת, אפלו אם ראה פוכב אחר רץ באותו לילה: (ג) הזיקים. בליצין בלשון אשפנו. ואותן שהן באים בלא רעם כלל רק מחמת חם, מצדד החיי-אדם שאין זה ברכים הנזכר בגמרא ואין מברכין עליהם: (ד) שנשבו בוצף. ואם שלא בוצף, אם הוא (ג) רוח גדול מברך 'עושה מעשה בראשית', ולא יוכל לברך 'שפחו וגבורתו' וכו' אחר שהוא שלא בוצף גדול. וטוב לברך תמיד על רוח סערה שאין מצויה רק ברפת 'עושה מעשה בראשית', שבזה בנדאי יוצא ממה-נפשו, (ד) כי אין אנו בקיאים בל-כף מהו בוצף: (ה) על כל אחד וכו'. והעולם (ה) נוחגים לברך על הזיקים 'עושה מעשה בראשית' ועל הרעמים 'שפחו וגבורתו' וכו', וכן מסתבר, שעל-ידי הרעם נראה גבורתו של הקדוש-ברוך-הוא יותר מברך, אמנם באמת שיק כל אחת מהברכות על שניהם; (ו) ועל-כן אם שמע רעם וראה ברק באחד, מברך ברכה אחת, דהיינו (ו) 'עושה מעשה בראשית', על שניהם, ואם ברך 'שפחו וגבורתו מלא עולם' גם-כן יוצא. ואם לא היו תכופים זה אחר זה, מברך תחלה על הברק [שהוא מתראה תחלה לעין האדם] 'עושה מעשה בראשית', ואחר-כך על הרעם 'שפחו וגבורתו מלא עולם'. (ז) והוא הדין אם לא ראה את הברק ושמע קול הרעם וברך עליו 'שפחו וגבורתו מלא עולם' או שברך 'עושה מעשה בראשית', ואחר-כך ראה ברק, מברך עליו גם-כן 'עושה מעשה בראשית'. ועין בשערי-תשובה שכתב בשם הברפ"י יוסף, דאם ברך על הברק ונתפנו לפטור הרעם הבא אחריו, יצא בדיעבד, וירצה לומר, דאחרי ששבע הבריאה שאחר

שער הציון

(ג) מחצית-השקל, ועין שם שכתב דלפי דברי המגן-אברהם לעיל בסימן רכה סעיף-קטן ט דחש לדעת החולקים שם, הוא הדין הבא דאם לא ברך בראיה ראשונה שוב לא יברך עוד ונאוסף קצת על דבריו: דאפלו לפי מה שאנו פוסקין שם דמברך בראיה שניה, אפשר משום דאין קניא לן דתלוי באכילה, כמו שכתב הגר"א שם, מה שאין בן הכא אפשר דגרע טפי אף להרמ"א שם, והכא מירי בלא ראה מקדם; אבל באמת מסתימת המחבר משמע דאפלו ראה גם-כן מטר לברך כל זמן שלא גדלו הפרות, אבל מדברי האליה רבה מוכח דסובר לתלכה כמו שכתבנו בפנים: (ב) שערי-תשובה: (ג) גם זה שם. ומשמע דאם בלילה אחרת ראהו צריך לחזור ולברך, ולכאורה מאי שנא מפוכב שיש לו זנב; ואפשר משום דכזה אינו מצוי להפיר שהוא אותו הפוכב שרץ מאתמול ומסתמא פוכב אחר הוא, ומה שכתב: אפלו אם ראה פוכב אחר וכו', הינו אפלו בצד אחר של הרקיע: (א) מגן-אברהם בשם התוספות, וכן פתב בתוספי הרא"ש ואלה רבה בשם הרמב"ם ומרדכי ואגודה: (ד) כי המגן-אברהם העתיק שצוה הוא הנשמע בכל העולם. ועין בתוספות-יוס-טוב שהביא בשם רש"י שאילו נראין או נשמעין למרחוק, ומשמע שבזה לכד ד: (ה) ט"ז: (ו) מגן-אברהם: (ז) הינו לפי מהגה העולם שמהדין שלא לברך על ברכים 'שפחו וגבורתו' וכו', אבל באמת מדינא דגמרא אין לזה מקום כלל, ותמיה גדולה על באר היטב שכתב דמה שכתב המחבר ואם ירצה אומר וכו', זה קאי וכו', דדברי המחבר ניקא בפשוטו: (ח) אליה רבה:

הַלְכוֹת בְּרָכוֹת סִימָן רַכּוּ רַכַּח

שפז באר הגולה

ג שם נט באוקימטא
ורבא קפי פרוש
המוספות והרי"ף
התקפ"ם והרא"ש
ד ירושלמי שם
לפרוש רבנו יונה בשם
רבנו חננאל והרא"ש
ה ירושלמי שם וכתבו
הרא"ש והטור

מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית". (ו) יִזְעַם יִרְצָה יֹאמֶר (ז) "בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שְׂפָחוּ וּגְבוּרָתוֹ מְלֵא עוֹלָם": ב יִפְלֵ זְמַן שְׁלֵא נִתְפָּזְרוּ הָעֵבִים, נִפְטָר בְּבִרְכָה אַחַת. (ח) נִתְפָּזְרוּ בֵּין בָּרַק לְבָרַק וּבֵין רַעַם לְרַעַם, צְרִיף לְחִזּוֹר וּלְבָרֵךְ: ג הִיָּה יוֹשֵׁב (ט) בְּבֵית־הַכֶּסֶּא וְשָׁמַע קוֹל רַעַם אוֹ רָאָה בָּרַק, (י) אִם יָכוֹל (יא) לְצִאת וּלְבָרֵךְ תּוֹךְ כְּדֵי דְבוּר (יב) יֵצֵא, וְאִם לֹא לֹא יֵצֵא:

רכח ברפת ימים ונהרות, הרים וגבעות. וכו' ג' סעיפים:

א א"על (ב) ימים ונהרות, הרים וגבעות ומדברות, אומר "ברוך אתה ה' אלהינו מֶלֶךְ הָעוֹלָם (א) עוֹשֵׂה מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית". *יִפְעַל הַיָּם (ג) הַגְּדוֹל, (ד) וְהוּא הַיָּם שְׁעוֹבְרִים בּוֹ

א ברכות נ"ד ב שם
יב"ב והודה
והתקפ"ם בפרק י
מהלכות ברכות

באר היטב

ופי' דצריך לצאת משם ולברך בין שאפשר לו לעשות כראוי ולברך בסמוך יעשה כן; וכגון שלא נגע צדין במקום הסנופת ולא עשה צרכיו צדין או שיוכל לטל ידיו, ט"ז, מ"א:
(ב) ימים ונהרות. הינו כל שלשים יום בדלעיל: (ג) הגדול. ובל"ח הוכיח שאין מברכין רק על היים אוקיגוס המפקיף

באים בזה אחר זה נהגו העולם לברך על רעמים שפחו וגבורתו מלא עולם ועל ברקים עושה מ"ב. ומ"ש המספר ואם ירצה אומר שפחו וכו', זה קאי דוקא על רעמים אבל על ברקים אינו מברך כ"א עושה מ"ב: (ג) יצא. בציר"י, דאין שיה לומר כאן יצא בקמ"ץ. דהא פטור הוא כל שא"א, אלא ודאי דקאמר מה יעשה,

משנה ברורה

הברק יוצא רעם, אם כן חל ברכתו על הרעם שיצא אחר-כך: (ו) ואם ירצה וכו'. אבל לא יברך שתי ברכות

באר היטב

* ועל היים הגדול וכו'. הטעם, שמפני חשיבותו קבעו לו ברכה לעצמו [רש"י]. נראה לי דאם ברך עליו עושה מעשה באחת, אלא או זו או זו: (ז) ברוך וכו' שפחו וגבורתו וכו'. רוצה לומר: ברוך הנותן כח להטבע להראות כח ויצור בראשית כדי שייראו מלפניו [א"ר בשם אבודרהם]: ב (ח) נתפזרו וכו'. ודוקא היכא דהשמים נטהרו וזכו לגמרי בין ברק לברק, ואחר-כך נתקדו השמים בעבים ושמע עוד קול רעם וברק, צריך לברך מחדש עליהם, דהוי מלתא חדתא, (ט) אבל היכא שנתפזרו העבים על-ידי הרוח אחד הנה ואחד הנה ועדין מענין הרקיע, אז נפטר הכל על-ידי ברכה הראשונה ואין צריך לחזור ולברך מחדש. (י) ומשמע בירושלמי דדוקא באותו יום, אבל ביום אחר בכל גונא צריך לחזור ולברך: ג (ט) בבית-הכפסא. והוא הדין אם היה (יא) בבית שמקצבין בו בשור, דשם ריח מעפוש מאד, או שהיה הולך (יב) במבואות המטנפות, ויכול לזרו עצמו לצאת משם תכף: (י) אם יכול וכו'. יש אומרים דאפלו אם (יג) נתעורר לעשות צרכיו, מפל מקום כל זמן שאין מתאנה פל-כף, שיהא בו משום 'בל תשקצו', יכול לצאת משם קדם שעשה צרכיו ולברך, (יד) ויש מחמירין בזה, ובפרט היכי דמשער שישמע עוד קול רעם ויוכל לברך אחר-כך, בודאי נכון להתמיר: (יא) לצאת ולברך וכו'. והינו (טו) היכא שלא עשה צרכיו ולא נגע בידיו במקום הסנופת [ואף-על-גב דלעיל בסימן ד מבאר דהיוצא מבית-הכפסא צריך לטל ידיו אפלו לא עשה צרכיו, (טו) מפל מקום הכא כדי שלא יפסיד הברכה אין צריך לטל ידיו מקדם, אם לא שהיו ידיו מטנפות], או שיכול לטל ידיו במים או בשאר מידי דמנאי סמוך לשמיעתו, דאי לאו הכי ודאי יתארך הזמן יותר מכדי דבור: (יב) יצא. פרוש, ימהר לצאת משם כדי שלא יפסיד הברכה, אבל אם יתארך יותר מכדי דבור, דבלאו הכי כבר עבר הזמן, אין צריך שוב למהר. ומכל זה נשמע דשעור הברכה שעל רעמים וברקים הוא דוקא בכדי דבור, (יז) ואם עבר יותר מכדי דבור מעת שראה הברק או שמע הרעם, שוב לא יברך על רעם וברק זה. ומטעם זה, (יח) היכא דעשה צרכיו ונטל ידיו ושמע קול רעם או ראה ברק, יברך מתחלה על הרעם והברק ואחר-כך יאמר 'אשר יצר'. ודע עוד, דסתם ידים, דהינו שאינו יודע אם הם מלקלכות, פשרות לברכה [סי' ד סכ"ג]:

א (א) 'עושה מעשה בראשית'. פרוש, בין שידון (ב) מאז, ושפחו של מקום הוא כשאנו מפירין היום דבר שאנו יודעין שהמקום בראו מששת ימי בראשית ועדין הוא קיים. (ג) ואין שיה לברך עליהם שפחו וגבורתו מלא עולם כמו על רוחות ורעמים, דהתם הם נראים ונשמעים למרחוק, אבל ימים ונהרות כל אחד במקומו: (ב) והוא היים

שער הציון

(ט) לחם-תמורות ואליה רבה: (י) והובא ברא"ש אות יג בפרק הרואה, עין שם: (יא) אליה רבה [נהנה ברכב"ם פרק ד הלכה ט, בבית שיש בו מוקס שיש גם-כן ריח רע, ואפלו הכי מדינא מתר; אפשר דהכא משום דיש ריח רע יותר גדול ועל-כן נחשב זה במבואות המטנפות. ובהכי נוכל לישב ההיא בסימן פו שהבאתי שם בשם אליה רבה דמרתפות הינו גם-כן אין לדבר שם דבר-תורה. וכתבנו

הגדול": ב גלא על כל הנהרות מברך, אלא על ארבע נהרות דכתבי בקרא, (ו) כמו
חדקל ופרת; יהוא שראה אותם (ה) במקום שלא נשתנה (ג) מהלכם (ו) על-ידי אדם:
ג הולא על כל הרים וגבעות מברך, אלא דוקא על הרים וגבעות המשנים ונפרת גבורת
הבורא בהם:

רכט ברפת הקשת, וחמה בתקופתה. ובו ב' סעיפים:

א (א) *הרואה הקשת (ב) אומר "ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם, זוכר הברית
(א) [א] (ג) נאמן (ד) בבריתו וקיים במאמרו". (ה) יאסור (ז) להסתפל בו ביותר:
ב יהרואה חמה (ו) בתקופתה, והוא מכ"ח לכ"ח שנה, (ז) והתקופה בתחלת ליל ד',

א ברכות
ב הרי"ף והרמב"ם
בפרק מהלכות
ברכות ג חגיגה טז
לפרוש הרא"ש והטור
ד ברכות נט

באר היטב

העולם, וקס"ה"ת פתב שהוא הסוכב ארץ אנגלטר"א, עין מ"א
וע"ת וכנה"ג ובתשובת שי למורא סימן יט: (ג) מהלכם. פי'
דבמקום שחפרו ושנו מהלכם אין מברכין:

(א) נאמן. והאומרים נאמן בבריתו ואחר-כך בא"י זוכר הברית
טועים הם, ט"ז, כנסת הגדולה: (ז) להסתפל. והמסתפל בו

דמי להנך דפעם אחת בחודש דים, דכאן הקשת שברך עליו חלף הלך לו וכמו

משנה ברורה

שעוברין וכו'. ונקרא ים הגדול מפני חשיבותו של ארץ-
ישראל. אבל הרבה (ג) אחרונים פליגי על המחבר
וסבירא להו דדוקא על ים אוקינוס, שהוא הים הגדול
שבכל הימים, שמקיף את כל העולם, עליו קבעו ברכה
בפני עצמו מפני גדלו, אבל על ים שעוברין בו לארץ-
ישראל, לא נקרא לענין זה ים הגדול ומברכין עליו כמו
על שאר ימים. ודע, דכל הברכות האלו אינן אלא
בשוראה אותן משלשים יום לשלשים יום [אחרונים]:

(ג) עושה הים הגדול. בן הוא לשון הטור, (ד) אבל כמה פוסקים העתיקו נסח ברכה זו בלשון עבר: 'שעשה את
הים הגדול': ב (ד) כמו חדקל ופרת. לאו דוקא אלו, אלא הוא הדין כל הנהרות (ט) שהן גדולות כמו אלו הדר'
נהרות, (ו) ושיהיו ידועים שהם מימי בראשית כמו אלו ולא נתהוו אחר-כך, מברך: (ה) במקום שלא נשתנה וכו'.
פרוש, דבמקום שחפרו ושנו מהלכו של הנהר לדרך אחרת אין מברכין (ו) מאותו המקום והלאה, דשם לאו מעשה
בראשית הוא. ועין באליה רבה שמצדד לומר, דאם ספק לו (ח) אם נשתנו גם-כן לא יברך: (ו) על-ידי אדם. והוא
הדין לענין ימים, אם המשיכו בני-אדם מאחד לחברו (ט) ועשוהו לאחד אין מברכין על אותו מקום, אלא דבימים מן
הסתם אין אנו צריכין לחש לזה:

א (א) הרואה קשת וכו'. ואין כדאי להגיד לחברו שיש קשת, מטעם "מוציא דבה" [ח"א]: (ב) אומר וכו'.
ובכאן אם ראה אותו עוד הפעם אפלו בתוך שלשים יום, חוזר ומברך, ולא דמי לכל הנהר דקיימא לן בהו דפעם
אחת בחודש די לברוכי, דכאן הקשת שברך עליו חלף והלך לו, ודמי לברכת רעמים [שע"ת בשם ברכ"י]: (ג) נאמן
וגו'. ברמב"ם וטור הנסח: 'ונאמן': (ד) 'בבריתו'. רוצה לומר, שלא יעבירנו אף-על-פי שרבו הרשעים; וקיים
במאמרו, אפלו לא היה הברית, כיון שאמר בדבור בעלמא "ולא יהיה עוד מבול לשחת הארץ", ברור הוא שיקיים
מאמרו [אבודרהם]: (ה) יאסור להסתפל וכו'. והמסתפל כו' ביותר עיניו בהות [חגיגה ט"ז], אלא רואהו ומברך:
ב (ו) בתקופתה. מקום שהיא חוזרת שם לתחלת הקפה, היא שעת תלית המאורות בעת הבריאה ומאז התחילה
להקיף ולשמש, והוא נמשך כ"ח שנה עד שבא לאותו המקום בצמצום בתחלת ליל רביעי כבעת הבריאה:
(ז) והתקופה. הינו תקופת ניסן:

שער הציון

(ג) הרע"ב ופרישה ולחם-חמודות [בשם אבודרהם, וגם הכריחו בן מדברי תשובת הרא"ש גופא] ומגן-אברהם והגר"א בשנות-אליהו:
(ד) מגן-אברהם ואליה רבה, ע"ש: (ה) הוכחת מגן-אברהם מפמה פוסקים, וכן כתב אליה רבה והגר"א: (ו) פרי-מגדים: (ז) אבל בשאר
משך הנהר שלמעלה מזה מברכין [ש"ס ע"ש]: (ח) ובפרי-מגדים מצדד לומר דבסתמא לא נשתנה, וצריך עיון למעשה: (ט) כמו שידוע

הלכות ברכות סימן רכ"ו רל

שפט באור הגולה

כשרואה אותה פיוס ד' (א) [ג] (ח) בבקר אומר "ברוך עושה [מעשה] בראשית". (ט) וכן מברך גם-כן כשרואה לבנה בטירתה וכוכבים במשמרותם ומזלות בעתם, הדיהינו כשפתחור הלכנה בתחלת מזל טלה בתחלת החודש ולא תהיה נוטה לא לצפון ולא לדרום, וכן כשיחזורו פל פוכב מחמשה (ז) (י) הנשארים לתחלת מזל טלה ולא יהא נוטה לא לצפון ולא לדרום, וכן בכל עת שיראה מזל טלה עולה מקצות המזרח:

רל דין קצת ברכות פרטיות, ובו ה' סעיפים:

א ^אהמתפלל על מה שעבר, כגון שנכנס לעיר ושמע קול צווחה בעיר ואמר יהי רצון שלא יהא קול זה בתוך ביתי, או שהיתה אשתו מעפרת (ב) (א) אחר ארבעים יום לעבורה ואמר יהי רצון שתלד אשתי זכר, הרי זו תפלת שוא. יאלא יתפלל אדם על העתיד לבוא ויתן הודאה על שעבר, כגון הנכנס (ב) לבקר אומר "יהי רצון מלפניך ה' אלהינו

באור היטב

שערי תשובה

בכרפת הלכנה וברעמים מקסקים, ע"ש: [ג] בבקר. עבה"ט. ובא"ר בשם מיי"ט כתב עד חצות וכ"כ מהר"י עמדין בסוף פרושו למגלת-תענית, וכ"כ בדגול מרכבה ו"ל: וכן עשיתי הלכה למעשה בשנת תקמ"ה שלא זרחה השמש עד שעה קדם חצות וברכתי בשם ומלכות, עכ"ל. וענין בפמ"א ח"ב סי' לח שצדק לומר דאף שמכסים עננים ואין רואים גוף השמש יש לבקר אף בשם ומלכות, כיון שעקר הברכה שזכינו לראות שהיא בגדה הראשונה שבשעה שנתלו המאורות, ושמשא אכ"ע נחא, ואע"פ שעננים מכסים אנו יודעים שהיא בגדה הראשונה, ראוי לבקר בבקר (ויקצת יש להביא ראיה לזה ממ"ש לעיל סימן רכד בשם מהר"א יצחקי במלך שבא

(ב) אחר מ'. דתוף מ' יום מועיל תפלה:

בספינה, ע"ש), וכן ארע בניסן תפ"ט והוריתי לבקר עכ"פ בלא שם ומלכות וסמכתי על הרמב"ד דכל הברכות דפרק הוואה פלא שם ומלכות, אבל לדינא ג"ל לבקר אף בשם ומלכות, עכ"ל. ונראה שהרמב"ם לטמך ולבקר בשם ומלכות ימתין עד חצות, ואין לו לבקר בלא שם ומלכות כלל בבקר, שיש לחוש דלקראת"ד יצא בנה ושוב הו"ל ברכה לבטלה, משא"כ אם אינו מברך בבקר כלל שפיר מברך אח"כ בשם ומלכות כמו שאר הברכות אע"ג דלקראת"ד א"צ בהם שם ומלכות מ"מ ברכה לבטלה לא הוי; ומי שחושש להמג"א, כשפגיע סמוך לג', שעוה על היום ועדין היא מבוסה בעננים יש לו לבקר בלא שם ומלכות וכמ"ש הפמ"א. וענין בשו"ת בית-אפרים סי' ז השעם שאין מברכין רק על תקופת החמה ולא על לבנה וכוכבים ומזלות המבאר בש"ע, ע"ש. וענין במשאת-בגמין סי' קא דהא מלתא דתמה בתקופתה אימא בתקופת מר שמואל דוקא. וע"ש שנתגו לבקר באסיפת עם וכמ"ש בשם מהר"ל, ובמח"ב כתב שאינו אלא משום גרב עם כו', ולכן הור"ו לבקר כשרואה הנגן החמה שפיר דמי לבקר בנחיד מלאחר עד אחר התפלה לברכה בפעולה, ומוכח בר"ה דף לב ע"ב דטעם דורזין מקדמיין דחי לטעם דגרב עם, וענין בקרבן-הגיגה סימן פו, וענין במח"ב שכתב שיש לבקר בשעת הנגן החמה, ונכון לבקר במקום שרואה גלגל החמה, וגם כתב ש"צ דסומא לא יברך ברכה זו, אף דרש"ל ודעקא סי' לב בברכת הלכנה דגם סומא מברך הו"ל ספק ברכות, וגם אפשר דרש"ל מודה בזה, דבשכחה"ג מבאר דבאצות ישמעאל לא נהגו לבקר (וע"ש שכתב: במקרה דרב העולם מברכין, וכ"כ בפרי-הארמה שבשנת תקי"ז ברכו בירושלים ברכת החמה, ע"ש) ולכן אין לסומא לבקר. וע"ש שכתב דבש"ע דאימא ברוך עושה בראשית הוא השמטת סופר וצ"ל עושה מעשה בראשית והוא פשוט:

משנה ברורה

באור הלכה

(ח) בבקר. הינו, לכתחלה מצותה מיד להקדים מה דאפשר, וטוב לבקר אותה (ב) ברב עם, ובדיעבד עד

שלש שעות על היום [לבוש ומ"א]; אבל הרבה (ג) אחרונים הספימו דיוכל לבקר בשעת הדחק עד חצות, ותינו אפלו בשם ומלכות, ואם נתפסה השמש בעבים ואין רואין אותה, עין בשערי-תשובה. ובתשובת חתם-סופר סימן נו כתב, דאם היתה מכסה בעבים אף נראית רשמה מבין העבים, מברכין, אבל כשלא נראתה כלל לא נראתה לבקר. וענין שם שכתב מנהגו בענין ברכה זו: קדם הברכה אמרו "הללו את ה' מן השמים", ואחר ברכת "עושה מעשה בראשית" אמרו פייט "אל אדון על כל המעשים" עד "וחיות הקדש", ואחר-כך מזמור "השמים מספרים כבוד אל", ואחר-כך "עלינו לשבת" וקדיש: (ט) וכן מברך וכו'. וכתיום (ג) אין נוהגין העולם בזה: (י) הנשארים. הם שבתי, צדק, מאדים, נגה, פוכב:

א (א) אחר ארבעים יום לעבורה. שכבר נצטיר צורת הנלד, אבל הוף ארבעים יום מועיל תפלה. ואפלו אחר ארבעים יום (ב) יוכל להתפלל שיהיה הנלד זרע קימא ויהיה עוסק במצות ומעשים טובים: (ב) לבקר. דוקא לבקר, דשם מצויים ממזים רעים ומחפשים עלילות, (ג) אבל לעיר קטנה אין צריך לומר כשנכנס לה, ולא אחר-כך

שער הציון

בו ובוכה עליו, כי בקשו בו מותרים המחיה, ומנעם הוא די הסיפוק, אלא לאחר הטורח הגדול והיגיעה הרבה; ואילו היה מספיק להם די ספקם, ותהיה השתדלותם שווה לתועלת כולם, ויהיו שווים בעניניהם, היו מנצחים עולמם ומגיעים אל יותר מחפצם בו. ולא די להם, שאינם עוזרים זה לזה על עולמם, אלא מחלישים קצתם את קצתם, ועכב (ועיטר) כל אחד מהם על חברו ומרפה כחו, עד שלא יגיע אחד מהם אל בקשתו ולא ישיג תאוותו. על כן השתדל, אחי, לקנות רעים נאמנים ואוהבים זכים, יהיו לך לעזר על תורתך ועל עולמך בהיות לך שלם עמהם ומצפונך זך להם, ושיהיו חביבים עליך כנפשך, כשתמצא ירך מי שהוא ראוי לזה מהם. ואל תפקיד סודך אלא אצל סגולה הסגולה מהם בלבד, כמו שאמר בן סירא (ו' 1): רבים יהיו דורשי שלומך, גלה סודך לאחד מאלף, ואמר החכם (משלי כו ט): שמן וקטרת ישמח לב ומתק רעהו מעצת נפש.

והשלושה ועשרים — הבחינה בכל מה שיש בעולם מקטני הבריאות וגדוליהן, ומעלות המדברים בו, ומדרגות הברואים בתחתונן ועליונן, ותכונת הגלגלים, ותנועתם

לב טוב

בוכה על הצרות שיש לו בו, מפני שהם מבקשים בו יותר מכדי מחייתם, ולכן הם לא משיגים בו אפילו די סיפוקם אלא ע"י טרחה גדולה ויגיעה רבה.

אבל אילו היה מספיק להם די צרכם, והיו דואגים לתועלת של כולם באותה מידה שהם דואגים לתועלתם הם, והיו עוזרים זה לזה כאופן שוה, אז הם היו מתגברים על הקושיים שלהם בעולם הזה, והיו משיגים ממנו אפילו יותר ממה שהם רוצים להשיג בו.

אך מכיון שהעובדה היא, שלא רק שהם לא עוזרים זה לזה, אלא הם עוד מחלישים אחד את השני, וכל אחד מהם מעכב את חברו ומחליש את כחו מלהשיג את צרכיו, לכן אף אחד מהם אינו מניע אל מבוקשו, ואינו משיג את תשוקתו.

לכן אחי, השתדל לרכוש לך חברים נאמנים ואוהבים כנים, שיעזרו לך גם בקיום התורה וגם בהשגת צרכיך בעולם הזה. וכיצד יעלה בידך שחברריך יהיו נאמנים לך באמת? — ע"י שלבך יהיה שלם עמהם, ופנימיותך תהיה טהורה כלפיהם, וע"י שהם יהיו חביבים עליך כנפשך — אם הנך מוצא אותם ראויים ליחס כזה מצדך — וע"י כך גם חברריך יאהבו אותך ויהיו נאמנים לך. — אך למרות האהבה והכנות בה עליך להתייחס כלפי חברריך, הזהר שלא תפקיד את סודך רק אצל המוכתרים שבמוכתרים שבהם בלבד, כמו שאמר בן סירא (ו' 1): „רבים יהיו דורשי שלומך, גלה סודך לאחד מאלף“. ושלמה המלך החכם אמר (משלי כו ט): שמן וקטרת ישמח לב ומתק רעהו מעצת נפש כו.

פתחי לב

כו) שמן וקטרת ישמח לב, כמו שריח שמן האפרסמון וריח הקטורת משמחים את הלב, ומתק מרעהו, כן באה לאדם שמחה כשהוא ממתיק סוד עם חברו מעצת נפש, מהעצה הכנה והתנוגה שחבירו נותן לו בכל לבבו ובכל נפשו. (לפי רש"י, מאירי ומצודת דוד)

השמש
הולך מ
לתברך,
הרוב ה
התימה
הגיל בו
הגיל בו
אדם עי
השמש
מתנועה
ונשיבת
הים וגי

האופן
לבני
הרקיע
ונשיב
יותר,
מורים
ורחמי
ואל ה
אלה
ולהסו
ואף ז
אותם
בהם,
והכוכ
דבריו
דואיב
על כ

השמש והירח והכוכבים העומדים וההולכים, וירידת הגשמים, ונשיבת הרוחות, ויציאת הולד מן הרחם, ומה שהוא יותר נפלא מזה, ויותר דק, ויותר נראה, ויותר נסתר מפלאי הבורא, יתברך, המורים על תמימות חכמתו ויכלתו, והנהגתו הטובה, וחנינתו הכוללת, ורחמיו, ורוב השגחתו על הברואים. ואל ישיאך רוב ראותך אותם ואורך רגילותך בהם על עזיבת התימה מהם והבחינה בהם, ותהיה קדימת ידיעתך אותם מחייבת, שתקל בהם בעבור שהיית רגיל בהם. ואם יימצא על דרך הזה ענין הנערים במה שהם רואים ומעידיים, כן יימצא (שהיית רגיל בהם מילדותך לראותם ולהסתכל בהם. וככה נמצא) רוב עמי הארץ והרבה מחשובי בני אדם על הענין הזה. והוא, שהם תמהים מדבר שהם רואים אותו ולא הורגלו לראותו, כקדרות השמש והירח, והברקים, והרעמים, והזעזועות (והזיקות), והסערה, והדומה להם, ואינם תמהים מתנועת הגלגלים וסיבובם, כשמש וירח וכוכבים, וצאת השמש ובואה, וירידת הגשמים, ונשיבת הרוחות, והדומה לזה ממה שהוא נמצא עמם ורואים אותו תדיר. וכן יתמהו כשרואים הים וגליו וסעריו ורוב החיות אשר בו, ולא יתמהו מהילוך הנהרות והגרת המים מן המעינות,

לב טוב

אופן כיג. שיתבונן היטב בנפלאות הרבות של הבורא ית' בעולם, וידרוש מעצמו להבחין מהם כמה עצומה היא החכמה, היכולת, והנהגה הטובה, וההשגחה של הבורא ית'.

האופן העשירים ושלוש הוא, שיתבונן בנפלאות הבורא שאפשר לראות בכל מה שיש בעולם, בברואים הקטנים והגדולים, ובמעלות שיש לבני האדם בעולם, ובמדרגות של הברואים העליונים והתחתונים, ובתכונת גלגלי הרקיע, ובתנועת השמש והירח, ובכוכבי השבת וכוכבי הלכת, ובירידת הגשמים ונשיבת הרוחות, וביציאת הולד מרחם אמו, ובשאר פלאי הבורא ית' שהם נפלאים יותר, ועדינים יותר, וגלויים יותר, ונסתרים יותר, מאשר אלה שהזכרנו, שכולם מורים על השלימות של חכמתו ית', ויכלתו, והנהגתו הטובה, חמלתו המקיפה, ורחמיו, ועל השגחתו הרבה על ברואיו.

ואל תימנע מלהתפלא על הדברים הללו ומלהתבונן בהם, מפני שראית אותם כבר פעמים רבות, ומפני שכבר התרגלת אליהם זמן רב. ואל יהיו פלאים אלה קלים בעיניך מפני שהנך מכיר אותם מכבר, ומפני שהורגלת לראות אותם ולהסתכל עליהם עוד מימי ילדותך.

ואף על פי שתופעה זו מצויה אצל רוב המון העם, ואפילו אצל הרבה בני אדם חשובים, שהם מתפלאים כשהם רואים דברים שלא הורגלו לראות אותם, כגון ליקוי החמה, ליקוי ירח, ברקים, רעמים, רעידת אדמה, סערה, וכיוצא בהם, ואין הם מתפלאים על תנועת גלגלי הרקיע וסיבוביהם, כגון השמש, הירח והכוכבים, ועל זריחת השמש ושקיעתה, ועל ירידת הגשמים ונשיבת הרוחות, ועל דברים דומים המצויים אצלם, ושהם רואים אותם תמיד. ושהם מתפלאים כשהם רואים את הים ואת גליו וסערותיו, ואת החיות הרבות אשר בו, ואין הם מתפלאים על מהלך הנהרות ונביעת המים מהמעיינות, שאינם נחים ואינם פוסקים יומם

הטורה לתועלת די להם, כל אחד נ. על כן ל עולמך ידך מי וז שאמר י כו ט :

ומעלות ותנועות

לכן הם

ז מידה הם היו ה שהם

זלישים זיג את

בקיום וחברין טהורה ז ליחס למרות דך רק ם יהיו : שמו

הה הכנה ל נפשו. (דת דוד)

לילה ויומם לא ינחו ולא יעמדו, והרבה כזה. על כן ראוי לך, אחי, לבחון בכל מה שברא הבורא, יתברך, מה שהיית רגיל בו ומה שלא היית רגיל בו, ובמה שראית ובמה שלא ראית. ואל תשיאך סכלותך מהשתכל בענינים בנערותך בתחילת ראותך אותם, שתעזוב להתבונן ולבחון בהם בעת חזקת הכרתך ובר לבך והגעת בינתך כשאתה גדול, אך הבט להם והשתכל בהם כאילו לא ראית כמותם, ודמה בנפשך כאילו היית סתום עינים קודם הכרתך אותם, ואחר כן פקח עיניך וראית אותם והכרתם. הלא תראה, אחי, כי הכסיל כעיוור, וכאשר ישכיל יהיה כענין מי שנפקחו עיניו וראה, כמו שאמר הכתוב על אדם וחיה (בראשית ג ז) : ותפקחנה עיני שניהם, וכבר ידענו (ידעו), כי עיניהם היו פקוחות קודם לכן. ואל תתעלם מנפשך שתפקוד אותה ותחפש על סכלותה (ואל תתעלם מעיין בהם ומחקור את כולם), ואז תראה מאמיתות הענינים ותכיר מפלאי הבורא, יתעלה, מה שארכה סכלותך בו ועיוורונך ממנו, כמו שאמר אחד החכמים: לבות החכמים יש להם עינים רואות מה שאינם רואים הפתאים, כמו שאמר הכתוב (ישעיה מ כא) : הלוא תדעו הלוא תשמעו הלוא הגד מראש לכם.

והארבעה ועשרים — שתחשוב עם נפשך, ותתבענה על כל ענין שנתיישב אצלה מעניני ידיעת האלהים ותורתו, ודברי הראשונים, וחידות החכמים, ועניני התפילות, אשר ידעת מצת נערותך וברב ימי גידולך (ובראשית גידולך) ולימודך תחילה (והתחלת לימודך), כי צורת הענינים הדקים אצל מי שהכרתו חלושה אינה כצורתם אצל מי שהכרתו חזקה, וכל אשר תוסיף הכרת האדם, יוסיף בירור בענינים. על כן אל תנוח דעתך על מה שנצטייר בלבך

ל ב ט ו ב

ולילה, ועל הרבה דברים דומים. — אף על פי שהם נוהגים כך, אתה אל תהיה כמוהם, אלא התבונן אחי בכל הברואים שברא הבורא ית', בין באלה שהנך רגיל להם ובין באלה שאינך רגיל להם, בין באלה שכבר ראית פעם, ובין באלה שלא ראית אף פעם. וסכלותך, שבגללה לא התבוננת בדברים אלה בצעירותך, כשהתחלת לראות אותם, אל תביא אותך לידי כך שלא תתבונן ותבחין בהם גם אחרי שנעשית מבוגר, ושכלך התבגר, ולבך הזדכך, וכינתך הגיעה. אלא יהיו דברים אלה בעיניך כאילו לא ראית אותם אף פעם, ותתאר לעצמך כאילו היית עיוור לפני שהתבוננת בהם, וכאילו אחר כך נפקחו עיניך והתחלת לראות אותם ולהבין את הפלאים בהם. ואביא לך ראיה, אחי, שהכסיל הוא כמו עיוור, וכאשר הוא מתחיל להבין הוא כעיוור הפוקח את עיניו ומתחיל לראות, ממה שהפסוק אומר על אדם וחיה (בראשית ג ז) : ותפקחנה עיני שניהם, והרי יודעים אנו שעיניהם היו פקוחות גם לפני כן, אלא מפני שהתחילו להבין את מה שלא הבינו קודם, דימה אותם הפסוק לעיוורים שפקחו את עיניהם והתחילו לראות.

ואל תתעלם מלעיין בדברים אלה ומלחקור בכלם, ואז תראה את האמת אודותם ותכיר את פלאי הבורא ית', שזמן רב לא ידעת ולא ראית אותם, כמו שאמר אחד החכמים: „לכבות החכמים יש להם עינים, בהם הם רואים את מה שהמפשים אינם רואים בעיניהם“, כמו שנאמר (ישעיה מ כא) : הלוא תדעו הלוא תשמעו — שאז מרום עיניכם וראו מי ברא אלה.

בתחילו
חזק ש
ותרגיל
שיש
שהסבר
ובתשב
יודע מ
הנערה
וכבר

האופן

ועניני

מעצמ

שכאש

באותו

שכל

לכן

האלה

ולבאו

דברני

מוכני

ולאיו

וכן

אותן

שהיו

הדקד

השמו

וכן

ברכת החמה עם מו"ר

ק"ח. ברכת החמה תשמ"א הייתי עם מו"ר (שליט"א) וצוק"ל התסללו ותיקן בביהכ"נ לדרמן, לאחר ובא לציון וקדיש שלם מעוטר בטו"ת עבר מו"ר דרך בית שני ויצא לאילנות (הי' אילן פרי הדר) וברך ברכת האילנות ועבר בחצר ונכנס לטקסי גם אני נסעתי אחרו ונסענו לגבעה בסנת רחובות עזרא ונחמה, הי' מעונן נשאר בטקסי ואמר תהילים, בנו הגר"ח שליט"א הגיש לו את הספר ברכת החמה מהרב כהן עיין בו קמעה והחזירו והמשיך בתהילים, השמש יצאה, יצא מהטקסי ופניו למזרח הסתכל בשמש ואמר בשמחה כבר יצאה, בוך ופניו למזרח, בוך בשם ומלכות לאחר המילים "העולם" התאנח והפסיק והמשיך עושה מעשה בראשית, בוך בקול תוגה, אחר הברכה אמר הללו מן השמים ואח"כ אמר עלינו עם הצבור אמרו קדיש, שיר של יום וקדיש, ואין כאלוקינו וקדיש וברכו, סיימו את התפלות הנ"ל בציבור על הגבעה בשדה, באמצע עלינו החיישב בטקסי ונשאר יושב בו עד הנסיעה, אחר עלינו לפני שיר של יום אמר עוד משהו לא שמעתי, לפני הברכה לא אמר שום דבר רק התהילים שזה קבועותו תמיד, והקהל לזה את מו"ר בשירה (ימים על ימי מלך תוסף) הביתה. (עי' סי' רכ"ט ס"ב).

ברכת החמה עם מרן החזו"א

ק"י. כשנת תשי"ג מרן החזו"א וצוק"ל בוך ברכת החמה לאחר תפלת שחרית ותיקן ולאחר ובא לציון, החמה היתה מכוסה בענן וחכה מרן עד שנחגלתה מקצתה ולא כולה וברך, ברכו על גג ביתו ברחו חזו"א, ולאחר הברכה סיימו את התפלה עלינו וכו' על הגג.

נשים בברכת החמה

קכ. לענין ברכת חמה, לכתחילה הורה מרן החזו"א וצוק"ל שגם נשים חייבות, ומישהו העיר לו שהחת"ס מסתפק בזה (עי' שדי חמד חלק ד' עמוד 330) לאחר זה שוב לא רצה מרן לענות כששאלוהו אם אשה חייבת.

ליקוי חמה

קכא. על ליקוי חמה לא מברכים כן אמר לי מו"ר (שליט"א) וצוק"ל בשבט תש"מ שהי' ליקוי חמה חלקי.

ה"חפץ חיים" יוצא לראות בליקויי-חמה

היה ערב קיצי רגיל, לוחם ליל שלישי. החפץ חיים הישיש סיים אמונתו. עליו נזר אך זה עתה. אחר הניח את הסידור מידו על השלחן, סקר במבטו את הקהל שהציטופה בחור הצר להפילה מקורבו, ולבסוף סתם על קצה השלחן ופתח בשיחה: — טוב ללכת אל בית האבל מלכת אל בית המשחה, כאשר הוא סוף כל האדם, משבע, אפוא, כי גם בבית המשחה יזרח אורו לקח להתקבל, כי האדם אינו נצח... כשהשתרשן שטנו, איסמראוויק" (משל) חרש הקירחה יודע ק דמי כי הניעה שעתו לעלות את המקום, עדין שלש הנה, אך לא לאורך ימים...

והנה הילורם הקטנים הללו הילודים מחדש, הם הם פרטנים לנו לכל נהרהר כי קיימת איוו. הבורה של אנשים מחיים (חבר) רה שטארבערטיג... סוף כל אדם למות — אין הוא בריאה לנצח...

השם יתברך המביט בטבע בריאתו את ליקוייהם, מפני התועים (אלו עובדי ה' חמה, שלאטונו כי כח אלוהי בשמש)... מניע זמן והיא ליקוה, מתבטעת — למען ידעו שהוא גברא ולא בורא...

ובם אצל האדם רואים כן... — החפץ חיים טופח שוב ביד ימינו על גבי השלחן בארשת של נצחון, מחיך ומסוּף:

— שימואל לראות! נזרו מצוה לראות את החמה לוקח, רי אים בחוש: יצור נברא... והוא טופח ללילות כפעם נוספת, כיו ימינו, מחיך חרושיות... וכל הקהל חוסק לאישי מן החור הזה נוטם לתוך ריאותיו את איורהתבלת של לילהציה ומשוחחים אודות ליקוי החמה שיוארץ למחרת... כבוק חולפת הודיעה על מני כל האבי מנייה, מספרים בכל בית שהחפץ חיים

הברון בו וזהו "מצוה לראות" כיצד יולקה החמה, מחר... מחשבים שברו זכויותו, מצדן וול, לכי אורה המתגלגל למרגלותיו, אך לא, בעידן של ליקוי חמה זה מצדן, מיוחס" שי ששים אינו בנסא... ומפועלת הרשתות והעשיה משוכללת של פינה שכרו הוגנות, לאשו של גר וולק...

וזהו ערב וזהו בוקר, ויום רביעי, עם שחרו כמזמרה, בוקר רגיל, כמו בכל יום — ובכל זאת שונה מתמיד,

מקולם לא היה הרחוב מה עירנו ושקק חיים בשעה מוקפת באו, כמו היום, העיריה כולה זקן וסף, על רגליה,

והשמש חמה במסלולה הרגיל, בעצדים מה וקופים, יוצעל הוא בנבורתה, שמש לוחשת קופתה על ראשי האנשים שהתי אספו, על השוק ועל צמרות העצים הר רוקים, המתנועעים, שבאפק...

החור הצר שפוך מהרה אף הוא, מסל פיורו על רצפתו תול והכה וקללה, ונצץ כמרכו לרגליו הנמתנים בנצלו בית של הישיש החפץ חיים, הורשב על כסאו וידיו ושריריו כרוכים ברצועות התמלין הרצועות שמקשרות ידו אל לבו, ואת הלב אל הקשר שבמחמתמלין...

וכילו עשוי הקיבה, טובל בתכלת, בים יברקיע, אגרופו מתנוטף באיור, קילו נוהם בנבורתו:

— יוצר איר ובורא חישך... ומה משונים ענה נהיו הצללים, עליו האיר, המתגלגלים למרגלות הישיש, את המהירות, את רכהם המסתווה, התי לישא אדיטותה של השמש, האדמיטת ברי ברה, כאילו השיש הצולף העמיק מכה צמק כלבה, מצע איום...

בלבל החמה הענקי, בעיצום פריחה"נער ריו — נצץ לפתע, חיים רעניים, ימי עלר

יום, מתקצרים ותולכים... וזה נשפט קול החוררו של זקן מוסס, נוטה למיתה, לא, רעש אדיר של שפך זרם צעים, מהריש אנויים, מצע של פנו היתחיים, הסקנה והבקר בשדה נפתחו, חר שף, ואילו עיניהם של בל אדם נצוצות מסמחה ואישי,

כאן ישם מתאספים קבוצות, על הגונו"ס ראית ועל הנשרים, משקופים מבעד לנגומות מפוריות ועבר החמה הלוקיה, החשובה לי מחצה האדמיטית,

גם ליד בנין הישיבה יצבים הבחורים, מסתכלים כלפי מעלה, הנה בטינה, ליד עצ על הרובדבנים שינצו פריחהו הלבנונים האדומים אף הם עתה — יוצב רי ופתלי,

ראש הישיבה וראיון, ומשקיף מבעד לזנר גיה מפורחת בעינים ממשוקות ושוקעות במוריהן, אגרופו סקין ומתנועע, במצעל הבורן שלו הרייה מסביר לקרובים אליו, — מדאף ניט, קוקיך, מ'דאף ונקנין (צרכים להכתבל" ולא, לה, ברי"ס)...

הבשמים נראה יוצא מבנין הישיבה בעד ר"ם הסויום, בורגנות ניסל הוא את הזכויות מידו של אחד הבחורים, המשיש לו אותה, ומתירצו להשקיף...

ושם, מסכים לישוש, מסכיב להחפץ חיים, מתאספת חבורת גדולה, הוא הקדים היום והתפלל שתרתי בעיבור בשעה מוקפת מבכל יום, סביבו צמרו מה מליו המגון שלו וציפו, בכונה שמא יד בה מאן זהוא והחפץ חיים יביט מבעד לשבר הזכויות שלו...

אלא שהקדים איתם יצחק בעל הוקן הר שחור, טיפוס אגרוו ומחושב, מעסי גבר רה רבים הראה הלה בחייו, בהורו ילו נש אמי ואביו, שהיה רב כעור, ה ברוסה הארומה וברת, הוא, שידע להסחרד גם עם אנשי המשמר הסובייטיים, הכין עמיר הר החפץ חיים ונמית משולשת ומפורחת כי הלכה שהתאימה לעינוו הסוכות והבוטחות של הישיש הקודש והנצרך,

הצדיק עושה ואת בחרות קודש, ברויך

כפי שהוא מכוס חרושית בתוכיה שלו, היפנה אין הוא מסיר עינוו כל צור נצצים שבינו השטן...

ותצר הישיבה כולו הנפך לאיבטברסרד יום, אלא ששם "מביטים" מבעד למסקופים וכאן, מסתכלים בעינים בשריות מבעד לי שברי זכויות פרימיטיביות...

והנה שורות האפלה כמלל כולו, כאילו נשפכה סתדיו ענקית זם לאה את החלל... — אטוליות משינה, לא זו של בין השם שאת ואף לא מצדן אטילהליל...

הנה נסחה מסך שחור על מני השמש, לא נותר קו אדמיטי אחו, אשמו...

ומתרחש המלא: — הנה, הנה ושוב נלוות החמה החרש, כמו בשעה ימי כראשיתה...

אך לא בבת אלה, כמו רכבת, גדלת הוא לאישה, כתיק מפתת, הנה מביח קו אדמיטי צר, הוא מתרחב יותר ועוד יותר, הנון האדמיטי גבר תולך...

וישוב משתפכת הנורה בחלל, אדמיטית של סימני חיים, של דם הזורם, עורקים...

ועץ הרובדבנים מקבל שוב את גון הר פריחה הלבנון והבקר בשדה בשוחים יותר, והעוף באיור משקופים כנפרים ביתר כסאון, המטול עדין בקורטוב של פתח, ואנשים יצורים קטנים, מנוצצים בעיניהם המרוצות והמאשרות...

אפוא הוסכת האדמיטיות לאור ברור וחזק, חמה בנבורתה,

והחפץ חיים הישיש, יושב ונח קמעה, על גבי הכסא שהציאו עבורו ליד דלת הבית,

הוא נח ושתיקה חרושית אשפת איתו, צעד אחרי צעד, עקב בעד אגודל, חורר הר ישיש לביתו — ואחריו רי מגריל, חתנו, ומלוה איתם מאחוריהם יצחק, בעל הוקן השחור, הנישא בידיו הביתה את הכסא, עליו נח החפץ חיים לפני כן, והישיש שכולו וזך וקדושה נעצז שוב ליד שולחן הכץ הפשוט, הניצב כאמצע החדר, הוא מפליט בתרעתה ביל ובארשת נצחון...

— עתה ראו הכל כי חמה אינה כי אם יצור נברא!

who had left his parents as a young child,(leaving being his father who had been a Rov in Russia) and escaped the Soviet authorities, he was the one who was ready with a specially prepared perfectly shaped glass shard for the holy tzaddik to use.

The Chofetz Chaim gazed with awesome respect, the same way he quietly stared at his Chanukah candles, not turning his gaze as long as the light still flickered.

The courtyard of Yeshiva had turned into a veritable observatory; there was no peering through telescopes, but there was intense gazing through primitive blackened glass.

Darkness descended on the entire sphere, as if a huge inkwell had blotched out the entire sun. It was an eerie darkness, not the darkness of dusk nor the darkness of midnight. A black screen stretched across the entire sun... and then the marveling spectacle...the sun is born once again, just as it happened during the six days of creation. Not suddenly, rather a slow growth, as a child slowly developing, first a thin red sliver, slowly widening, the bright red color slowly overpowering the darkness. Once again red spills across the entire sphere, the redness of life, blood once again gushing through the arteries.

The cherry tree once again goes back to its light colored blossoms, in the fields morning is once again promising. The birds beat their wings in flight with greater assurance, though still tinged with a bit of doubt. And mankind...small creatures, blink their eyes, filled with satisfaction and contentment. The sun, once again in its full radiance, reclaims its prowess.

The elderly Chofetz Chaim sits and rests a bit on the chair which had been brought out for him near the door of his house, enveloped in silence. Slowly, step by step, the Chofetz Chaim makes his way back inside followed by his son-in-law Reb Mendel[11] and the black bearded Reb Yitzchok, who's carrying the chair back in. The pure and holy saint stops at the simple wooden table in the middle of the room and with an expression of victory emits a joyous call, "...just a mortal creation".

[1]Vol. 40 published Elul 5722 (1962). I came across the article after seeing it referenced in the introduction to the *Sefer Chidushei Grn*"t.

[2] Rabbi Shmuel Pliskin was a Talmid of the Radin yeshiva from the year 1925 until 1937. He later was a Rov in Baltimore and was niftar in 1978. His son, Rabbi Zelig Pliskin Shlita, is a well-known author and educator.

[3] The article does not mention the date of the eclipse being related. After some research, it seems the eclipse referred to is the total solar eclipse on June 29, 1927. The article mentions it was during the later years of the Chofetz Chaim (who was niftar in the year 1933), yet Reb Naftali Trop (who was niftar in the year 1928) was the Rosh Hayeshiva at the time. This would imply that the eclipse took place in the mid-late 1920's. The only eclipse during that time period which would fit the description would be the eclipse of June 29, 1927. This would also coincide with that which the article mentions that the eclipse occurred during the early morning hours on a Wednesday. However, the drawback with this assumption is that the article connotes that a total eclipse was visible in Radin. The eclipse of June 1927, although indeed being a total eclipse, totality was only viewable from regions further north than Radin, such as Norway, Finland, and far-north parts of the United Kingdom. Radin (54) would have only seen a 75% blockage of the sun.

[4] During his later years the Chofetz Chaim rarely left his house, and minyanim were held there.

[5] Koheles 7:2. The Chofetz Chaim seems to understand *Beis Ha'mishteh* to be referring to the celebration of the birth of a child.

[6] Sunrise on that day was 4:45 in the morning, the eclipse began at 6:23.

[7] In March 2017, I had the opportunity to visit Radin and see the Yeshiva building which still stands today. I made a point to try and locate the cherry tree mentioned, but was not successful. (The tour was provided by [redacted] provided some important c

[8] Reb Naftali Trop (1871

אע"פ שאין בה ידו ואף לאלתר לשלם מרבח שהפסולת ממקונו (מתוך) פסולת ליה מסרת כלל בנינים גורסים ואי וואי שקלי ליה שני מיני אוכלין א תי והאחר אינו חו שראוי לאכול הם ראויים לאכלן ואה הפרש בדברי ריריה ברירה היא כלי אין בה היתר עם פסולת אבל מפרשים ברירה ויתמחו לכתחילה אם טוב יש דרכים טוחן וכן המבוקש ק בהם את האור מדתו כגון שהיה טפח וממעטו כד"מ בסלות סלות יא מפנין קמה רי קמה זה כנוס זבית מלאה קמה יד לאותה חגיגה ברים אלא כדעת בסילקא שמחתות תפרשה בחתיכות ז ירק אלא באותן קצת דברים קשים והדברים צריכים הדבר עד עושה וענין במחתך את חייב משום מבשל אתוך לחות המים בש ורפוי הוא לפ' שלענין בשול הכלי ושל לדון ים העשויים מענין שעתו אתר התכה ות שהרי מתחלה מנין שאינו צריך קו הדק והרי טוחן ומ"כ מרקדו בנתן ואח"כ עושה את צירי את האור כך תוכו והרי מבשל קצת שאתה מוסקת זה שהזכרנו ונתן ומו בתוכו ולחוקי ו כן בחבית שגמרם ב בקציצת הקנים אם נוטע וכשאספן רות נעשה בורר שלש נעשה טוחן

וכשהוה את מדתו נעשה מחתך הרי שבע הסך את הבית הרי הוא מיסך והרי שמונה הכנים הערב בחוך השתי משעשה שני בתים נתחייב משום עשיית נירין הרי תשע וכשהכר קנה אצל חבירו נעשה לו אורג הרי עשר וכשהתך לאחר האריגה ראשי הקנים היוצאים הרי הוא מכה בפטיש הרי י"א ואם עשה לו שפה הוסיף לו שנים תפירה וקשירה שהוא צריך לקשור אתר התפירה ולא נתחייב אחד מאלו משום עשיית כלי ר"ל משום בנין בנין בכלים. **הטורה** צמר על גבי כהמה בשבת אינו חייב לא משום גזוז ולא משום מנפץ ולא משום טווה שאין דרך גזיזה בכך ואין דרך גיפוץ בכך ואין דרך טויה בכך ואע"פ שאמרו שטוף בעוים וטווי מן העוים ודרשו כן ממה שכתוב טו את העוים שמשמע בגופן של עוים ודרשו שהיו שוטפין ומרחין אותו על העוים וטוים על העוים מ"מ הכמה יתירה שאני אבל שואר צריך לעולם אין דרכן בכך והרי הוא מלאכה כלאחר יד ופטור אבל אסור.

התולש את הכנף או איזה נוצה מן העוף חייב משום גזוז והקוטמא והוא שאחר התלישה נזהגים לתחך את הנוצה מצד ראשה דק דק כדי להגיתה בכר וכסת חייב משום מחתך והמורט והוא שאחר שקטס סביב קנה הנוצה כרצונו מורט בידו כל הנשאר כדי להשאיר הקנה בלא נוצה לארוג ממנו כובעים חייב משום ממוק שהוא מכיין להחליק הנוצה עד שתהא ראוייה לכובע.

זה שביארנו שהתולש חייב משום גזוז גדולי הרבנים פירשו בתולש נוצה מכנף עוף החי אלמא מן העוף המת אינו חייב ואין הדברים נראין שמאחר שהתולש חיובו משום גזוז הרי חיוב גזיזה בחיים ובמיתה שוים הם שהגזיזה אין חיובה מצד עקירת דבר מגדולו שנתייבהו דוקא בחיים שאם כן היינו קוצר אלא חיובה אף לאחר מיתה ובודרך גזיזה הא דרך קצירה לא שאין קצירה אלא בגדולי קרקע וכן התבאר בתוספתא ר"ל שהגזוז אף לאחר מיתה חייב והוא שישנו בה הגזוז את הצמר או את השער בין מן כהמה בין מן חיה בין מן החי בין מן המת אפי' מן השלח שלהן חייב ומענה אף התולש כנף מן העוף חייב אף לאחר מיתה ומענה מהיה לו לאחר מיתה שוים הם בגזיזה מקום שנאסרה מחיים אף לאחר מיתה כן מקום שהותרה לאחר מיתה אף מחיים כן ומכאן הורו גדולי הדורות שלפנינו שהשוותה את העוף ביום טוב מותר לתלוש את הנוצה שבצוארו שהרי לאחר שחיטה אהה מתירו לתלוש את כלה ואין חלוק בתלישה בין מחיים בין לאחר מיתה וכשם שמחיים שלא לצורך יום טוב אסור כך לאחר מיתה וכשם שלאחר שחיטה לצורך יום טוב מותר כך מחיים ומ"מ גדולי המחברים אסרו [היוצאות ממסכת בכורות בסוגיא הבאה על משנת השוחט את הכבד ועושה מקום לפקוץ ומ"מ יש לפרשה יפה לשטה זו וכבר ביארנוה במסכת יום טוב].

המותח חוט של תפירה בשבת חייב חטאת וענין זה הוא בבגד שהוא תפור ועומד והניח החוט ארוך ונתפרדו שתי חתיכות הבגד זו מזו במקצת וחוטו התפירות נתרפו ונמשכו והוא מותח את ראש החוט להדק ולחבר את החתיכות ונמצא שזוה כתפירה גמורה ואם היו שתי תפירות לבד הרי הוא כתופר שתי תפירות ואינו חייב אלא בקשירה והקשירה מיתה חייב משום ואם היו שם יותר משתי תפירות חייב אף בלא קשירה על הדרך שביארנו בתפירה גמורה ויש אוסרין מכאן שלא להדק חוט של בית הנורע הנקרא קורדאר ואיני רואה מכאן טענה כלל שאין זה תפירה אלא הדוק בעלמא לבד ולנוי.

צריך לאדם שיוהר שלא להתחבר עם המינים האדוקים בע"ז ומטיחים את האחרים לעבדה ושלא יתחבר עמהם אף ללמוד מהם דברי תורה ומשך אחריהם אלא חכמים ואף החכמים אסור להתחבר עמהם וליך בדרכיהם אלא שמותר ללמוד מהם ולהניח ולהנרות עד שאם עומד איזה מדיח להתנבא שקרים מתוך אותות ומופתים שידעו להבחין שמעשה כשפים הוא.

מצוה על האדם להתבודד בדרכי מהלכות הכוכבים ושיחשב בתקופות ומזלות מפני שחכמה זו חכמה מפוראה בידיעת אותות השמים ולקות המאורות בלא שום שגיאה ועל זה נאמר ושמרתם עשייתם כי היא חכמהכם ובינתכם לעיני העמים איזו היא חכמה ביניה שהיא לעיני העמים זה חשוב תקופות ומזלות.

הצד תלוזן ופוצעו עד שיצא דמו אינו חייב אלא אחת ר"ל על הנידה אבל לא על הפציעה אע"פ שדומה לרישה והוא שמפרק הדם תוכו ש"מ אין דישה אלא בגדולי קרקע וכן אינו חייב על גטילת נשמה שממיתו בפציעתו שמתעסק הוא אצל גטילת נשמה ואין זו

מלאכה מחשבת שאינו מתכוין שימות ואע"פ שפסיק רישיה הוא מ"מ אין נוח לו במלאכה זו הנמשכת מפציעתו ר"ל אדרבא נוח היה לו שיחיה וכל עצמו רוצה בקיומו כדי שתהא מראית הדם צלולה יותר ונמצא שהוא מתכוין בהוצאת דמו שלא ימות אלו היה אפשר ולא אמרו מודה ר' שמעון בפסיק רישיה אלא במקום שאע"פ שאינו מתכוין למלאכה הנמשכת ממעשיו מ"מ אינו מתכוין להפכה אבל זה שהוא מתכוין אין בה דין פסיק רישיה ואפשר לפרש כמה דאית ביה נשמה ניחא ליה ואין כאן פסיק רישיה שאפשר לחיות בהשאת דם מועט ונוח לו להשאיר דם מועט כדי להיות הדם שבידו צלול ומ"מ כל המפרשים נסכמים להיותו פסיק רישיה ולהתירו אחר שקשה לו מצד קצת שמועות שהם נעזרים בהם כבר רמזנו עליהם בפרק שני ולא עוד אלא שכתבו שאף ר' יהודה מודה בו וזהו פסיק רישיה ששינים שוים בו להקל ופסיק רישיה שמודים בו שניהם להחמיר הוא שאין המלאכה הנמשכת קשה לו ואדרבא יש במעשה תיקון הצריך לו כמו שהתבאר בסכה בפרק לולב במיעוט ענבי הדס ויש בפסיק רישיה דין שלישי שהוא מחלקת ביניהם והוא שאין המלאכה הנמשכת קשה לו ויש במעשיו תיקון אלא שאינו צריך לו כגון ממעט ענבי הדס ביום טוב ויש לו הושענא אחרת או תולש עולשין בקרקע שאינו שלו שלר' יהודה חייב ולר' שמעון פטור שהרי אינו צריך לגופה של מלאכה אלא שהוא אסור ואע"פ שבענבי הדס אמרו מותר לכתחילה כבר העמידוהו בלקטן לאכילה משום מצוה החירו לכתחילה ואע"פ שלא החירו במקום מצוה לומר לגוי זיל אחים לי במקום מילה בוז מגזירה שמה יחם הוא עצמו הוא אבל זו הואיל ולא הותרה לו אלא ע"י אכילה וזכור הוא והילכך כל שאין לגזור עליו מן התורה מותר במקום מצוה או במקום צורך כגון הפסת מורסא ויש בו דין רביעי והוא פסיק רישיה בדרבנן בעור צירוף וכיוצא בו שלר' שמעון מותר לכתחילה הואיל ואינו צריך לו ולר' יהודה פטור אבל אסור וכבר ביארנו מענינים אלו בפרק שני.

כבר ביארנו במשנה שהשוות את מלאכה ושחיבו משום גטילת נשמה ומתוך כך חייב אף בנותח ומעקר ומ"מ אם כיוון בשחיטה כדי לצבוע את בית השחיטה שיהו בני אדם רואים אדמימות הדם ובאים ולוקחים ממנה הרי זה חייב אף משום צובע.

כבר ביארנו במשנה שהמולח והמעבד מלאכה אחת הן עד שאמרו על אחת מהן שאינה מן המנין והוא שאמרו אפי' חדא מגניהו ועייל שרטוט וזה שהוצאנו אחת מהן לא מן החיוב אלא מן המנין וכל מולח ומעבד שניהם חייבים ומתורת מלאכה אחת ומ"מ דוקא במולח את העור אבל מולח את הבשר אינו חייב. משום מעבד שאין עיבוד באוכלין ולא סוף דבר במולח להכשיר לאכילה לבד אלא אפי' במולח ליבשה לצרך הדרך כן להעמידה זמן מרובה ש"מ אין עיבוד באוכלים להתחייב בה משום מלאכה אלא ש"מ אסור.

השף בין העומדים ר"ל עומדי אבנים יפות שבנינו אותם בחלונות של היכלות ובני אדם עומדים ביניהם וזה שף ומחליק ביניהם כדי שיהא המקום ערב ונוח ליושבים חייב משום ממחך המגרר ראשי כלונסות במגרה כדי להשוות ראשיהן למדה שהוא מכיין לה חייב משום מחתך והממרח רטיה ר"ל שמחליק תחבושת על המכה חייב משום ממחך והמסתח את האבן ר"ל שמחליק אחר שנחצבה חייב משום מכה בפטיש שזוה גמר מלאכה ויש שואלים לפי זה והרי יש לחייבו גם כן מכוס מחתך ומשום ממחך שהרי הוא מחתכה ומחליקה עד שפירשו בו אף משום מכה בפטיש אלא שעיקר הדבר שאחר שנחצבה והשווית למדתם אין בה עוד משום מחתך שהרי נעשה הכל ודין ממחך אין כאן שאין הכונה בה להחליקה להיות תשמיש שלה נוח לו כענין ממרח רטיה ושף בין העומדים ומוחק את השער מן העור להחליקו ואין זה אלא גוי בעלמא ואין כאן אלא גמר מלאכה וכבר ביארנו שכל שהוא נעשה לגמר מלאכה אף בלא כונן שום מלאכה חייב משום מכה בפטיש.

הצר בכלי צורה ר"ל שנשלם הכלי וזה עושה בו צורה לגאותו הואיל ואין הכלי צריך לה כלל הרי זה הכאה בפטיש ולא סוף דבר בהשלמת הצורה אלא אף בהתחלתה וכמו שאמרנו במסכתא זו הצר צורה כל שהוא שכל שהוא גמר מלאכה אין הגמר נעשה בפעם אחר לבד שאף הכאה בפטיש הוא מכה וחזור ומכה וכן כתבוהו גדולי המפרשים וי"מ הצר בכלי של צורה ר"ל שחותרם את הדפוס וטובעו בשעוה ובדומה לה עד שנעשית שם הצורה בפעם אחת וזהו גמר מלאכה לאומן לראות בתכלית פעולתו היאך נודמנה לו.

וַיִּתְּוֹדוּ עַל-חַטֹּאתֵיהֶם וְעֲוֹנוֹת אֲבֹתֵיהֶם: (א) וַיִּקְוּמוּ עַל-
 עַמָּדָם וַיִּקְרְאוּ בְּסֵפֶר תּוֹרַת יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם רְבַעִית הַיּוֹם
 וְרְבַעִית מִתּוֹדִים וּמִשְׁתַּחֲוִים לַיהוָה אֱלֹהֵיהֶם: פ (ב) וַיִּקָּם
 עַל-מַעַלְהַ תְּלוּיִם יֵשׁוּעַ וּבְנֵי קַדְמִיָּאל שְׁבַנְיָה בְּנֵי
 שְׂרָבְיָה בְּנֵי כַנְנִי וַיִּזְעְקוּ בְּקוֹל גְּדוֹל אֶל-יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם:
 (ג) וַיֹּאמְרוּ תְלוּיִם יֵשׁוּעַ וְקַדְמִיָּאל בְּנֵי חֲשַׁבְנְיָה שְׂרָבְיָה
 הַזֹּדִיָּה שְׁבַנְיָה פְתַחְיָה קוּמוּ פָּרְכוּ אֶת-יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם
 מִן-הָעוֹלָם עַד-הָעוֹלָם וַיְבָרְכוּ שֵׁם כְּבוֹדָךְ וּמְרוֹמָם עַל-
 כָּל-בְּרָכָה וְתַהֲלָה: (ד) אַתָּה-הוּא יְהוָה לְבַדְּךָ אַתָּה (אֲתָה
 קִדִּי) עָשִׂיתָ אֶת-הַשָּׁמַיִם שָׁמַי הַשָּׁמַיִם וְכָל-צְבָאֵם הָאָרֶץ
 וְכָל-אֲשֶׁר עָלֶיהָ תַיִמִים וְכָל-אֲשֶׁר בָּהֶם וְאַתָּה מְחַיֶּה
 אֶת-כָּלֶם וּצְבֵא הַשָּׁמַיִם לְךָ מִשְׁתַּחֲוִים: (ה) אַתָּה-הוּא

תורה קומו ברכו. ברכות סג תענית טז סוטה ז ט תענית סה: ומרומם. ברכות יד תענית סה: אתה הוא. ב"ב כה סנהדרין צא:

רש"י

(ד) על מעלה הלוים. מעלות היו שם שהלוים עומדים העולם. מתחלת העולם ועד תכליתו יהי כבוד: שם עליהם נשעה שאמרו שירה: (ה) מן העולם ועד ויברכו שם כבודך. עכשיו דברו הלוים כלפי שכניה

מצודת דוד

מצודת ציון

(א) על עמרם. על מעמדם ולא זוו ממקומם: (ד) ויקם. על ישוע לבד חוזר וכאומר ויקם וכו' ישוע וכן בני וכו': על מעלה הלוים. על המעלה שהיו הלוים עומדים עליה לדבר בשיר: בקול גדול. לעורר את הכוונה: (ה) ויאמרו. אל העם אמרו קומו בזריזות וברכו וכו': מן העולם וכו'. ר"ל המושל מקצות העולם עד קצתו: ויברכו. חזרו פניהם כלפי המקום ב"ה ואמרו הן בני ישראל יברכו שם כבודך אבל אתה מרומם על כל ברכה ותהלה כי אין לספר כל תהלתך: (ו) שמי השמיים. הם השמים העליונים אשר המה ממעל השמים הנראים: וכל צבאם. הם הכוכבים ומזלות: ואתה מחיה. אתה מצד זה, כי אתה ושבת, רק מה ו נודעת ע"י כבוד

רלב"ג

או להבדל מכל בני נכר: (ג) ויקראו בספר תורת ה' אלהיהם רביעית היום. למדנו מזה שביום צום ראוי לקרא בספר התורה ברביעית היום הראשון וברביעית היום האחרון יתודו וישתחוו לה' יתברך ויתפללו לפניו לכפר עונותיהם כי אז הם בלב נשבר ונדכא מצער התענית והחצי מהיום אשר בין שתי הרביעיות האלו ראוי שיפששו במעשיהם ויתקנו המעוות כי אז יתכן שתהיה תפלתם נשמעת כמו שמצאנו במשה שלא התפלל על חטא העגל כי אם אחר שטוהר ישראל ממנו לפי מה שאפשר: (ד) ויקם על מעלה הלוים. ר"ל על המקום העליון אשר עומדים שם הלוים באמרם השיר: (ה) קומו ברכו את ה' אלהיכם וגו'. הם היו אומרים אל העם שיברכו את ה' שהוא אלהיהם מן היות העולם וכו' עוד שיהיה העולם נמצא כי ה' יתברך הוא תמיד נמצא לא סר ולא יסור ואחר

זה השלימו זאו ויברכו ישראל שלא נוכל לברנ על כל הברכות ויהללוהו הגה ותהלותיהם כמו והנה למדנו מזה אלהינו מן העוג ברכה ותהלה. ו והשלמים הנזכר שבאלו הדברים עמך בזה השם א אשר לזולתך הזו

במרומים רבים. א עונת וחטאות. ו ועונות אבתיהם. ו

(ד) ויקם על מעי לשם: (ה) קומו העולם ועד הע

בבואח"כ שבית, הופרץ חזבר ע התפלה הזאת, ת לו סגולה, וזכר המסוגלת לזה (ו ובמדבר (ט"ו-ט"ו) אל הארץ (ט"ו-כ ימים רבים כרח ובאשר בכל זה לשמור לעולם בו בגלותם. והם יה לשמור תודותיו שכולם יברכו ה הנצחיי שיבא אח את ה', מסב פניו ר"ל אתה כפי עצי אין משיג אותך לה מצד זה, כי אתה ושבת, רק מה ו נודעת ע"י כבוד

פ"י צדיק בקבר אלושי המסורת דסוף יחזקא הרי"ש ביצירי כמ"ש

רלב"ג

באמתות ובקרימה על ה' יתברך. ועל זולתו יאמר בשתוף ובאיחור: אתה עשית את השמים והם הגלגלים השמונה. ושמי השמים הם הגלגלים העובדים כל גלגל וגלגל בתנועותיהם: וכל צבאם. הם הכוכבים אשר בעבורם היה רבוי הגלגלים ועשית הארץ. וכל אשר עליה מהצמחים והבעלי חיים: הימים וכל אשר בהם. מהדגים והצמחים כמו האלמוגים שיתהו בהם וקצת עשבים שגדלים במים: ואתה מחיה את כלם. ומעמיד אותם ר"ל שאין מעשיך אלו כדרך מעשי האדם שאחר שנעשו לא יתלה קיומם בקיום העושה אותם אבל מעשי ה' יתברך קיומם במה שישפע עליהם תמיד מה' יתברך ולזה הוא מחיה את כלם: וצבא השמים לך משתהוים. ר"ל שהם כלם נכנעים לו יתברך ובשליחתו הם מתנועעים כמו שבארנו בהמישי מספר מלחמות ה': (ו) אתה הוא ה' האלהים אשר בחרת באברהם. ולזה הוצאתו מאור כשדים

זה השלימו זאת הברכה כאלו הם מדברים עם ה' יתברך ואמרו ויברכו ישראל שם כבודך שהוא מרומם על כל ברכה ותהלה ר"ל שלא נוכל לברכו ולהללו בשום פנים שלא יהיה ה' יתברך מרומם על כל הברכות ותהלות ההם ואפילו מלאכי השרת כשיברכוהו ויהללוהו הנה הוא מרומם לאין שעור על כל ברכותיהם ותהלותיהם כמו שבארנו בראשון ובחמישי מספר מלחמות ה'. והנה למדנו מזה שישאל היו עונין על הברכות במקדש ברוך ה' אלהינו מן העולם ועד העולם וברוך שם כבודו ומרומם על כל ברכה ותהלה. ואחר זה אמרו הלויים כל אלו הדברים הנפלאים והשלמים הנזכרים אחר זה וראינו לבארם באור שלם לבאר מה שבאלו הדברים מהשלמות: (ו) אתה הוא ה' לברך. כי לא ישתתף עמך בזה השם אחד מהנמצאות כי ההיות הוא לך מעצמך וכל היות אשר לזולתך הוא עלול מן ההיות אשר לך ולזה יאמר שם ההיות

מסורה

במרומים רבים. איש שכל מבני מחלי. ושום שכל ויבינו במקרא: (ב) ועונות. ו' מ"ל בליש' בקר' וסימ' אם עונות תשמור יה ה' מי. כמה לי עונות וחטאות. ותורישני עונות נעורי. כי המה עונות חרב למען תדעון. כי בחטאינו ובעונות אבותינו ירושלם. ויתודו על חטאתיהם ועונות אבותיהם. ושאר עונות כתיב: (ו) לברך. ג' וקפין בקריאה וסימ' מדוע אתה יושב לברך וכל העם. ויחרד אחימלך לקראת דוד. אתה הוא

אבן עזרא

והטעם ברכוהו אתם ואמרו לפניו יברכו שם כבודך בני חלד ותהיה מרומם על כל ברכה והטע' שירום אחר שיברכוך: (ו) השמים. הוא הרקיע ושמי השמים הגלגלים

(ו) ויקם על מעלה. שם דבר סמוך והטעם מנהגם להתפלל לשם: (ח) קומו ברכו. הורו לישראל לברך השם שהוא מן העולם ועד העולם לנצח נצחים הוא אלהיכם אין עוד

הפחה

ומלכותך, את שם הזה יברכו, לא את עצמותך, כי מרומם על כל ברכה ותהלה אתה הוא ה' לברך, שאתה לברך מצד עצמותך מרומם ונעלה מכל ברכה ותהלה. אחר ההצעה הזאת מפרש מ"ש ויברכו שם כבודך, ששם כבודו שעל ידו הוא נודע לבריותיו, הוא נודע ע"י ג' דברים, א) ע"י הבריאה, ועו"א (ו) אתה עשית את השמים וכו', ר"ל שבראת בין את העליונים בין את התחתונים, ב) ע"י קיום הבריאה והנהגה המתמדת, שעו"א (ו) אתה מחיה את כולם, שאינך דומה כפועל אחר, שאחר שעשה את הדבר הוא מתקיים בעצמו, כי כל הבריאה אין לה קיום וחיות רק על ידך שאתה הנפש המחיה את כל המציאות, והגם שנראה שהנהגה היא ע"י צבא השמים וסדרי המערכת, הנה צבא השמים לך משתהוים, כי אתה הוא המנהיג אותם ונותן להם כח ומושל על כולם: (ו) אתה, א) ניכר שם כבודך ע"י ההנהגה והשגחית הנסיית, שהיא לא תתנהג כפי סדרי המערכת, רק לפי מעשה הקדושים אשר בארץ יחיד סגולה שעליהם תחול ההשגחה המופלאת הלזו לשדר את הטבע ולנוסס נס ליראיו, וההשגחה הזאת הוחל באברהם, ועו"א אתה הוא ה' האלהים אשר בחרת באברהם שבו בחר ה' שיהיה מרכבה להנהגה הפלאיית, והוצאתו מאור כשדים,

מלכ"ו"ם

לחם

בזה אח"כ שנית, ולהמפרש שמעשה זה היה בעת עליית זרובבל הופרץ הדבר עד שתקנה עזרא: (ח) ויאמרו הלויים, סדר התפלה הזאת, תחלה יזכיר איך בחר ה' באברהם וזרעו להיות לו סגולה, וזכרות עמו הברית לתת לו ולזרעו הארץ המסוגלת לזה (ו"ח-ה), ואיך שמר בריתו בהוציאם ממצרים (במדבר ט"ו-ט"ו), והגם שמרו, את דבריו לא הסיר וביאם אל הארץ (ט"ו-כ"ה), ושם חטאו והכעיסוהו והתגלגל עמהם ימים רבים כרחמיו עד נתנם ביד עמי הארצות (כ"ו-ל), ובאשר בכל זה לא עזבם והשגחתו עליהם ומוכן עוד לשמור לעולם בריתו, יבקש ויזכור כל התלאות אשר סבלו בגלותם. והם יתקנו חטא אבותיהם במה שכורתים ברית לשמור תורותיו ומצותיו (ג"א-ל"ו, י"י), קומו מצוה שכולם יברכו ה' שהוא מבורך בין בעוה"ז בין בעולם הקנצחי שיבא אחרי זה העולם. אחרי הציווי אל העם לברך את ה', מסב פניו אל ה' ואומר, הנה הם יברכו שם כבודך, ר"ל אתה כפי עצמותך מרומם ונשגב מכל ברכה ותהלה, כי אין משיג אותך להללך, ולא אתה השפעתך מצד עצמותך לברכך מצד זה, כי אתה נעלם בתכלית ההעלמה נעלה מכל ברכה ושבח, רק מה שיברכו הוא את שם כבודך השם שבו נודעת ע"י כבודך בהבריאה שבראת ע"י גולה כבודך

מנחת שי

מ' צדיק בקבר יחוש שחסר הכ' אות משמו לכבוד צדיק בשעתו והיינו עזרא הסופר והכי איתא באגדת שמואל פ' ט"ו: (ג) רבנית היום ורביתית. לפי המסורת דסוף יחזקאל שניהם חסר יו"ד קדמאה חסר יו"ד תנינא וכן נמצא בקצת מדוייקים: (ד) שכניה בני הנז'ן בחירק לא בפתח: שרבי. ור"ש בצירי כמ"ש למעלה וכן בפסוק הנמשך: (ה) מן העולם עד העולם. חוינא למקצת ספרי דגרסי ועד בוא'ו ושיבושא היא דבמסורת מני לר'

הלם המחריבה. כמו ירו לכס ניר (ירמיה ד') : **ח** כל השוכח דבר אחד ממשנתו. כשביל שלא חזר עליה מעלין עליו כאלו מתחייב בנפשו במתוך שכחו הוא בא להחיר את האכור ונמלח הקלה בזה על ידו. ובגנה עולה זדון. חי נמי כאלו מהחייב בנפשו לפי שזוהי משנה הינה במתרו. ועביו ששכה חינה במתרו: תקפה עליו משנתו. מהיה קשה עליו ומתוך הקיבו שנה בכחה: **ז** כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו. אני שמעתי קודמת לחכמתו ויראת חטאו לחכמתו במקדים במחשבה ויראת חטאו לחכמתו כאלו חושב בלבו אלמוד כשביל בזהיה ירא חטא וזה ע"ד שאמרו תחלת המהבה הוא סוף המעשה: חכמתו מתקיימת. שהחכמה מביאחו למה בלבו חשן. והוא נהנה בה: וכל שחכמתו קודמת ליראת חטאו. שהיו לומד ע"מ לעבות הואיל ואין לבו פונה להיות ירא חטא אין חכמתו מתקיימת שמתוך שהיא מונעת אוהו מללכת אחרי קרירות לבו הוא קז

פחנמי אורייתא מן לוח לכהן מטול כ מתורגס. מלתא דכטיטא הוא. וא"י על המזבן. כי אין דרך החמל לפי שיח. חילן. כמו וכל שיח הכדה (י חילן. ו) ע"כ וי עליו כ ע"כ. וכו'. בזה ה דהני מהה משני וכו' דקן חבו וכו' דל ש ד כ יראח חטא כלומר יראהו מהחטא וכט בפה"ק אללי כספו (ישעי ב' כ') מתשבות אוק (ירמיה ד' י"ד) ועי' הוי"ט

עליו הכתוב כאילו מתחייב בנפשו: **ח** רבי דוסתאי ברבי ינאי משום רבי מאיר אומר כל השוכח דבר אחד ממשנתו מועלה עליו הכתוב כאילו מתחייב בנפשו (מ). שנאמר (דברים ד') רק השמר לך ושמור גפשיך מאד פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך (מ). יכול אפילו תקפה עליו משנתו תלמוד לומר (מ) ופן יסורו מלבבך כל ימי חיך (מ). הא אינו מתחייב בנפשו. עד שישב ויסרם מלבו: **ט** רבי חנינא בן דוסא אומר כל שיראתי חטאו קודמת לחכמתו (מ) חכמתו מתקיימת (מ). וכל שחכמתו קודמת ליראת חטאו אין

עליו הוי חדוש דלמוד תורה כנגד כולם: **ח** כל השוכח. לחטויי אפי' מחמת עלנות. וכמו מחמת שהוא פרוד למלא טרף לביתו אפי' מתחייב בנפשו. כי מקרא מלא הוא (תהלים ל"ה) מי שתקפה וכו': דבר אחד. שאין לך דבר אחד שאין תלויים בו דברים רבים ולפיכך בדב הדברים. מד"ס. ול"ג דכתיב השמר לך ושמור גפשיך כפול דהיינו לתת שמירה לכל דבור: עד שי לבו לבטלה וזוהי יסירם מלבו ואע"פ שאינו מתכוין ע"י כך יסורו מלבו. דהא לא כתיב פן חסירם דייק ליבנא דמתני' מדלא קתני יכול אפי' לא חסירם לפי שלא נתמעט אלא תקפה בלבד. יסורו. כך פי' בדרך חיים. ומ"מ לריך לחלק בין הסרה דהכא ע"י הושב בטל לבין המפנה גרסא דגרסי' והמפנה דהוא מלתא באפי נפשה וקתני עלה דמחייב בנפשו. ואילו הכא לא וכו' ולפיכך אני אומר דג' חלוקות בדבר חדא שמתכוין להכיר ד"ת מלבו. ובחלוקה זו חנינאי. אבל זה בכלל כל הפורק עול תורה דר' חנינא בן דוסא. חלוקה שנייה שאינו מתחיל אלו לא ישכחם הוא כיחא ליה רק שרולה יותר בצטלה מבטסק ההורה ומבקש וחזור חנינאי וקאמר דמתחייב בנפשו. והחלוקה השלישית היא שאינו רולה יותר בצטלה מבד בטל ומהרשל בזה מלחזור על למודו וחלוקה זו היא דמתני' דין שיטב ויסירם מלבו דהיינו שגן קן מלבו. ככ"ל: **ט** כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו וכו'. כתב הר"ב שמקדים במחשבו דלא פליג אדהלל שאמר בפ' דלעיל משנה ה' אין צור ירא חטא. דהכא במחשבה קאמר שי רח ממנו אבל במחשבה יכול לחשוב ולירא מכל דבר שיהיה חטא. ועיין לקמן משנה י"י לסיפא דמדיוקא דריבא משמע שאם ברו כאלת הין חכמתו מתקיימת. ומדיוקא דסיפא מ אמרין [גדה ע"ז]: שגזרין עליו אם יהיה חכם או טפש. והשהא לא אמר כל שיראת חטאו וג קודמת אפי' הגזירה שיהיה טפש מקיימין בידו חכמתו. כדאמרי' [במס' מגילה] [דף ו' ע"י

יבין תפארת ישראל

קמ"ל הוי, אף שהן שבו של מקום ב"ה: **מו**) אף דבאמת חינו מתחייב בנפשו, דברי משבח להקב"ה. עכ"פ גלי אדעתיה שאין עיני ולבו קשורים בדברי אלהים חיים: **מו**) ע"י שיתעלל מלחזור עליה המיד: **מח**) אף דבאמת חינו מתחייב בנפשו, דברי לומד הוא, רק שאינו חוזר לימודו. עכ"פ מדהתעלל מלחזור לימודו, גלי אדעתיה שאינו חושש כשישכחם: **מט**) דליכא למומר דלראיית עין ממש קאי, דר"ל שראו נסים גדולים במדבר, ליתא, דברי התורה ללא יראה

רק בריש לגמור, [ר'] ר"ל שילמוד תחלה כל השקפתו אז סכיב פעני בת מלך היא, ולא תגלה סודותיה רק כשהיו הדברים של לאבות הארכט כאן

עקביא בן מהללאל פרק ג אבות ר"ע כבדטורה

גרכחו שיושבין בדין. עסק החורה
 | : אפילו שנים וכו'. ומאחר
 ו דתימא דינא שלמא בעלמא היא
 | נמי היינו הורה. וכי מאחר
 זכרה

ומנין אפילו שלשה לה). שנאמר בקרב
 אלהים ישפוטם). ומנין אפילו שנים).
 שנאמר (מלאכי ג') אז נדברו יראי ה' איש
 אל רעהו ויקשב ה' וישמע וגו'. ומנין אפילו
 אחד. שנאמר (סמות כ') בכל המקום אשר
 אזכיר את שמי אבא אליך וברכתך אסא) :
 רבי אלעזר איש ברתותא אומר הן לו
 משלו. שאתה ושלך שלום) וכן ברור הוא
 אומר (ד"ה א' כ"ט) כי ממך הכל ומידך נתנו
 לך. (רבי שמעון אומר המהלך בדרך
 ושונה מה). ומפסיק ממשנתו. ואומר מה
 נאה אילן זה. ומה נאה ניר זה. (ה"ה). מעלה

ומנין אפילו ממשה שנאמר ואגודתו
 על ארץ יסדה. שאדם אגוד צדו
 אחת שיש בה ה' אלצעות. וכלל
 אלצעות שציד קרויין אגודה. ובראש
 המקרא הוא אומר הצוגה בשמים
 מעלותיו. כלומר השכינה שהיא בשמים
 יורדת למטה לארץ כשיש בה אגודה
 עוסקים בתורה. ומנין אפי' ג' שנאמר
 בקרב אלהים ישפוט שהדיינים הם
 ג' : כי נטל עליו. לבון סבך. תרגום
 וסכות ותטל כלומר שהשכינה כוכבת
 עליו : ר' תן לו משלו. לא המנע
 מלהתעסק בחפלי שמים. בין בגופך
 בין בממונך שאיך נתן משלך. לא

מגופך. ולא מממונך. שאתה וממונך שלו : מה נאה אילן זה מה
 נאה ניר זה. הוא הדין לכל שיהיה בטלה. אלא שדבר זהוהו שדרך
 הולכי דרכים לדבר כמה שרואים בעיניהם. ויש חומרים שהשמעין
 רבותא דאע"ג דע"י כן הוא מצריך צורך שזכה לו בעולמו. אעפ"כ
 מעלין עליו כאילו מהחייב בגשמו מפני שהפסיק ממשנתו : ניר.
 חלם

התמר הכי. וזה נראה יותר לפי הר"ב שהרי מפרש דבמהני' דהכא גרבי' שיושבין בדין. וא"כ
 דפירש"י לעיל. והלכך הא דהתמר ההם לענין יושב ועוסק בחורה ממחני' דלעיל הוא. וקלח קשה
 מאי קמ"ל כיון דתינא. וא"ת ולגראו וז דאמרן דגרם הכא ישב צדד וידום היכא שייכא בדין הדין.
 הצעות ומעיין בדינם הרי הוא ישב צדד ודומם. כיון שאין עוד עמו שיוכל להיות מדיין עמו כיון
 הוא יותר שיהיה דומם ומעיין בלבד מאחד שהוא עוסק בחורה שאע"פ שהוא יחידי אפשר וקרב
 גפשיה (משני ד') כי חיים הם למוצאיהם קרי ביה למוציאיהם [עירובין כ"ד ע"א] משא"כ לדון שלרין
 הוא אומר כי ממך הכל וגו'. על איתו מעשה שקבץ כסף וזהו לבהמ"ק אמר דוד פה"ק זה.
 דלמא דוד שאני שהתנדב לבהמ"ק שה"י לזה עליה בפדטות והיה בהניח ה' אלהיך וגו' אי נמי
 ו שנאמר כי ממך הכל וגו' לפי שאינה רחיה גמורה. דרך חיים : רבי יעקב אומר כן הגרסא בספר
 יקב הוא אביו של ר"ח בן יעקב שאמרו עליו שמשנתו קב ונקי. וכן כ"ל לגרום. דהא ר"ש כבר
 משום דמי להא דר"מ השוכח וכו' ה"ל לשנותו אחר דברי ר"מ. וכ"ש דר"מ קדים לר"ש בזמן [כמו
 היה פרוקם שבהקדמת הרמב"ם לפי המשניות] וכיון שהם שנים זה אלל זה ה"ל להקדים דברי ר"מ
 ק' דמזאת מוכנה ז' [ד"ה ר"ע]. ומיהו יש לומר דכיון דדברי ר"ש הם דומים ג"כ לדלעיל מיניה
 ודי וכו' הלכך סמכו לבין שניהם. [ועוד נראה לי דמעיקרא לאו קוביא. הואיל ור' דוסהאי אמרה
 : גופיה. הלכך שפיר מקדים ר"ש] : המהלך בדרך. שהוא מהום סכנה. וי"מ דלאו דוהא אלל ה"ה

Tefillos For The Great American Eclipse of 2024

Prepared By: Rabbi Baruch Pesach Mendelson

To Be Said Before The Eclipse Reaches Totality:

תהילים קמ"ח:א'-ו'

הללויהוה הללו אתה' מן השמים הללויהו בפרומים: הללויהו כל מלאכיו הללויהו כל צבאו [צבאיו]: הללויהו שמש וירח הללויהו כל כוכבי אור: הללויהו שמי השמים והמים אשר מעל השמים: הללו את שם ה' כי הוא צנה ונגבראו: ויעמידם לעד לעולם תקנתן ולא יעבור:

נחמיה ט:ו'

אתה הוא ה' לבדך את [אתה] עשית את השמים שמי השמים וכל צבאם הארץ וכל אשר עליה הימים וכל אשר בהם ואת מסיה את כלם וצבא השמים לה משתחוים:

To Be Said After The Eclipse:

תהילים י"ט

למנצח מן מור לדוד: השמים מספרים כבודך ומעשה ידיו מגיד תרקייע: יום ליום יביע אמר ולילה ללילה יסנה דעת: איו אמר ואין דברים בלי נשמע קולם: בכל הארץ יצא קנם ובקצה תבל מליהם לשמש שם אהל בהם: והוא כחמן יצא מחפתו ישיש כגבור לרוץ ארח: מקצה השמים מוצאו ותקופתו על קצותם ואין גסתר מחמתו: תורת ה' תמימה משיבת נפש עדות ה' נאמנה מתכימת פתי: פקודי ה' ישרים משמחי לב מצות ה' ברה מאירת עינים: יראת ה' טהורה עומדת לעד משפטיה' אמת צדקו יחדו: הנהמדים מזהב ומפז רב ומתוקים מדבש ונפת צופים: גם עבדה נהר בהם בשמרם עקב רב: שגיאות מייבין מנסתרות נגני: גם מזדים חשף עבדה אל: משלוי בי אז איתם ונקיתי מפשע רב: יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך ה' צורי וגאלי:

תהילים ק"ד

בְּרַכֵּי נַפְשֵׁי אֲתֵּיהּ ה' אֱלֹהֵי גְדֻלַּת מְאֹד הוֹד וְהַדָּר לְבָשֶׁת: עֲטֵה-אֹר כְּשֶׁלֶמָה נוֹטָה שָׁמַיִם כִּירִיעָה: הַמְקַרָּה
בְּמַיִם עֲלִיּוֹתָיו הַשָּׁמַיִם-עֲבִיבִים רְכוּבוֹ הַמְהִלָּה עַל-פְּנֵי-רוּחַ: עֲשֵׂה מְלֶאכֶיךָ רוּחוֹת מְשַׁרְתָּיו אֲשֶׁר לִהְיוּ: יִסְדֵּ-אֶרֶץ
עַל-מְכוּנֶיהָ בְּלִיתֵמוּט עוֹלָם וָעֶד: תַּהוֹם כְּלָבוּשׁ כְּפִיתוֹ עַל-הָרִים יַעֲמְדוּ-מַיִם: מִן-גְּעָרְתָּךְ יִגּוֹסוּן מִן-קוֹל
רַעְמָךְ יִתְפַּזּוּן: יַעֲלוּ הָרִים יִרְדּוּ בְּקַעוֹת אֶל-מְקוֹם זֶה יִסְדֹּף לָהֶם: גְּבוּל־שִׁמְתָּ בְּלִי-יַעֲבִרוּן בְּלִי-יִשׁוּבוּן לְכַסּוֹת
הָאֶרֶץ: הַמְשַׁלֵּם מַעֲיָנִים בְּגִזְלִים בֵּין הָרִים יִהְלָכוּן: יִשְׁקוּ כָּל-חַיֹּתוֹ שִׁדְיֵי יִשְׁבְּרוּ כְּרָאִים צְמָאִם: עֲלֵיהֶם
עוֹף-הַשָּׁמַיִם יִשְׁכּוּן מִבֵּין עֲפָאִים יִתְנוּ-קוֹל: מִשְׁקָה הָרִים מַעֲלִיּוֹתָיו מִפְּרֵי מַעֲשֵׂיךָ תִּשְׁבַּע הָאֶרֶץ: מִצְמִיחַ
חֲצִיר לְבַהֲמָה וְעֵשֶׂב לְעִבְדַת הָאָדָם לְהוֹצִיא לָחֵם מִן-הָאֶרֶץ: וַיִּזֶן יִשְׂמַח לְבַב-אֲנוּשׁ לְהַצְהִיל פְּנִים מִשְׁמֶן
וְלָחֵם לְבַב-אֲנוּשׁ יִסְעֵד: יִשְׁבְּעוּ עֲצֵי ה' אֶרְצֵי לְבָנוֹן אֲשֶׁר נָטַע: אֲשֶׁר-שָׁם צִפְרִים יִקְבְּנוּ חֲסִידֵי בְרוּשִׁים
בַּיַּמָּה: הָרִים הַגְּבוּהִים לִיעֲלִים סִלְעִים מִחֹסֶה לְשִׁפְנִים: עֲשֵׂה יָרֵחַ לְמוֹעֲדִים שְׁמֶשׁ יָדַע מְבוֹאוֹ: תִּשְׁתַּחֲוֶה
וַיְהִי לִילָה בּוֹרֵת-רֶמֶשׂ כָּל-חַיֹּת-יָעַר: הַכְּפִירִים שְׂאֲגִים לְטָרֵף וּלְבָקָשׁ מֵאֵל אֲכָלִם: תִּזְרַח הַשָּׁמֶשׁ יֵאָסְפוּן
וְאֵל-מְעוֹנֵתָם יִרְבְּצוּן: יֵצֵא אָדָם לְפַעֲלוֹ וְלַעֲבֹדְתוֹ עַד-יָעָרֵב: מִהֲרִבּוֹ מַעֲשֵׂיךָ ה' כָּלֵם בְּחֻקְמָה עֲשֵׂיתָ
מְלֶאכֶה הָאֶרֶץ קוֹנֵנָה: זֶה הַיָּם גְּדוֹל וְרַחֵב יָדַיִם שָׁם-רָמַשׁ וְאִין מִסְפָּר חַיּוֹת קִטְנוֹת עַם-גְּדִלוֹת: שָׁם אֲנִיּוֹת
יִהְלָכוּן לְוַיָּתוֹן זֶה יִצְרָף לְשִׁחֲרִיבּוֹ: כָּלֵם אֵלֶיךָ יִשְׁבְּרוּן לְמַת אֲכָלֵם בְּעַתּוֹ: תִּתֵּן לָהֶם יִלְקִטוּן תִּקְפַּח יָדְךָ
יִשְׁבְּעוּן טוֹב: תִּסְתִּיר פְּנֵיךָ יִבְהַלּוּן תִּסְרֹף רִחְסָם יִגְנוּעוּן וְאֵל-עֲפָרָם יִשׁוּבוּן: תִּשְׁלַח רוּחְךָ יִבְרָאוּן וּתְחַדֵּשׁ פְּנֵי
אֲדָמָה: יְהִי כְבוֹד ה' לְעוֹלָם יִשְׁמַח ה' בְּמַעֲשָׂיו: הַמְבִיט לְאֶרֶץ וּתְרַעַד יַגַּע בְּהָרִים וַיַּעֲשֵׂנוּ: אֲשִׁירָה לֵה' בְּחַיֵּי
אֲזַמְרָה לֵאלֹהֵי בְעוֹדֵי: יַעֲרַב עֲלֵיו שִׁיחֵי אֲנָכִי אֲשַׁמַּח בֵּה': יִתְמוּ חַטָּאִים מִן-הָאֶרֶץ וְיִרְשָׁעִים עוֹד אֵינָם
בְּרַכֵּי נַפְשֵׁי אֲתֵּיהּ ה' הַלְלוּקָה:

קל אֲדוֹן עַל כָּל הַמַּעֲשִׂים. בְּרוּךְ וּמְבָרֵךְ בְּפִי כָּל נֶשְׁמָה. גְּדֻלוֹ וְטוֹבוֹ לִפְנֵי עוֹלָם. דַּעַת וְתְבוּנָה סוּבְבִים
הוֹדוּ: הַמְתַּבָּאֵה עַל חַיּוֹת הַקֶּדֶשׁ. וְנִהְדָּר בְּכַבוֹד עַל הַמְרַבָּה. זְכוּת וּמִישׁוֹר לִפְנֵי כֶסֶף. חֶסֶד וְרַחֲמִים
מְלֵא כְבוֹדוֹ: טוֹבִים מְאֹרֹת שֶׁבְּרָא אֱלֹהֵינוּ. יִצְרָם בְּדַעַת בְּבִינָה וּבְהַשְׁפֵּל. פֶּחַ וּגְבוּרָה נִתֵּן בָּהֶם.
לְהַיּוֹת מוֹשְׁלִים בְּקֶרֶב תְּבַל: מְלֵאִים זִיו וּמְפִיקִים נוֹגַהּ. נֶאֱהַ זִיוֹם בְּכָל הָעוֹלָם. שִׂמְחִים בְּצִאֲתָם
וְשֵׁשִׁים בְּבוֹאָם. עֲשִׂים בְּאֵימָה רְצוֹן קוֹנֵם: פֶּאֶר וְכַבוֹד נוֹתְנִים לְשִׁמוֹ. צְהִלָּה וְרִנָּה לְזַכָּר מְלַכּוֹתוֹ. קָרָא
לְשִׁמְשׁ וַיִּזְרַח אֹר. רָאָה וְהִתְקִין צוּרַת הַלְבָנָה: שָׁבַח נוֹתְנִים לוֹ כָּל צְבָא מְרוֹם. תִּפְאָרַת וּגְדֻלָּה
שְׂרָפִים וְאוֹפְנִים וְחַיּוֹת הַקֶּדֶשׁ:

עֲלִינוּ לְשַׁבַּח לְאֲדוֹן הַכֹּל. לְמַת גְּדֻלָּה לְיוֹצֵר בְּרָאשִׁית. שְׁלֵא עֲשֵׂנוּ כְּגוֹיֵי הָאֲרָצוֹת. וְלֹא שִׁמְנוּ
כְּמִשְׁפַּחַת הָאֲדָמָה. שְׁלֵא שֵׁם חֲלַקְנוּ בָּהֶם וּגְוַרְלָנוּ כָּכֵל הַמוֹנֵם: שְׁהֶם מִשְׁתַּחֲוִים לְהַבֵּל וְרִיק
וּמִתְפַּלְלִים אֵל אֵל לֹא יוֹשִׁיעַ: וְאֲנַחְנוּ כּוֹרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים וּמוֹדִים לִפְנֵי מֶלֶךְ מְלָכֵי הַמְּלָכִים הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא: שֶׁהוּא נוֹטָה שָׁמַיִם וְיוֹסֵד אֶרֶץ. וּמוֹשֵׁב יָקָרוֹ בְּשָׁמַיִם מִמַּעַל. וְשִׁכְנֵת עֲזוֹ בְּגִבְהַי מְרוֹמִים:
הוּא אֱלֹהֵינוּ אֵין עוֹד. אֲמַת מְלַכְנוּ. אָפֶס זוֹלָתוֹ. כִּכְתוּב בְּתוֹרָתוֹ. וַיְדַעַת הַיּוֹם וְהִשְׁבַּחְתָּ אֵל לְבָבְךָ. כִּי ה'
הוּא הָאֱלֹהִים מִמַּעַל וְעַל הָאֶרֶץ מִתַּחַת. אֵין עוֹד: